

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Katedra veřejné správy

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Obec s rozšířenou působností

Předkládá: Karolína Janků

Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Tomáš Louda, CSc.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma "Obec s rozšířenou působností" zpracovala samostatně a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala způsobem pro vědeckou práci obvyklým.

V Plzni dne 31. března 2017

.....

Karolína Janků

Poděkování

Děkuji vedoucímu bakalářské práce JUDr. Tomáši Loudovi, CSc. za cenné rady a připomínky při vypracování této práce. Zároveň bych chtěla poděkovat svým rodičům a přátelům, kteří mě plně podporovali po celou dobu studia.

Obsah

Úvod	1
1 Vymezení základních pojmů	3
1.1 Správa	3
1.2 Veřejná správa	4
1.2.1 Státní správa	6
1.2.2 Samospráva.....	7
2 Vývoj obecní samosprávy	10
2.1 Počátky samosprávy	10
2.2 Období 1.republiky.....	13
2.3 Období druhé republiky a protektorátu	15
2.4 Poválečné období 1945 - 1989	18
2.5 Reforma veřejné správy.....	20
2.5.1 Transformace.....	20
2.5.2 Reforma	20
3 Obec s rozšířenou působností	23
3.1 Právní úprava obce s rozšířenou působností.....	24
3.2 Charakteristika obce s rozšířenou působností	26
3.3 Působnost obce s rozšířenou působností	30
3.3.1 Samostatná působnost	32
3.3.2 Přenesená působnost	34
3.4 Organizační struktura obce s rozšířenou působností	37
3.5 Činnost obce s rozšířenou působností	42
4 Město Třeboň jako obec s rozšířenou působností	45
4.1 Charakteristika správního obvodu Třeboň	45
4.2 Městský úřad	47
4.3 Správní úřady s působností pro město Třeboň	50
Závěr	52
Resumé	54
Přehled pramenů a literatury.....	55
Přílohy	59

Úvod

Obec s rozšířenou působností, téma mé bakalářské práce, je důležitou částí v rámci územní samosprávy. Tento typ obcí má důležitou roli z pohledu státní správy, jelikož je na ně přenesen nejrozsáhlejší výkon pravomocí státní správy. Dříve připadl výkon státní správy okresním úřadům, které byly v roce 2003 zrušeny a jejich činnost byla přenesena z větší části na tyto obce s rozšířenou působností a stát.

V souvislosti s tématem práce se v první kapitole věnuji vymezení základních pojmů. Správou se rozumí záměrná činnost vedoucí k udržení či obnovení žádoucího stavu. Snaží se dosáhnout regulace ve společnosti, kde jsou dané vztahy v rámci organizační struktury. Správu lze dělit na veřejnou správu a soukromou správu. První pojem bývá zjednodušeně označován jako správa veřejných záležitostí. Veřejná správa se dále dělí na státní správu a samosprávu. Státní správa je činností státu, jenž je vykonávána státními orgány nebo orgány na než stát přenesl výkon státní správy. Protipólem státní správy je samospráva neboli správa určitých záležitostí, které mají autonomní charakter, to znamená, že dané celky rozhodují samy. Protipólem veřejné správy je správa soukromá.

Obce s přenesou působností vznikly na základě druhé fáze reformy veřejné správy. Druhá kapitola mé práce se věnuje vývoji obecní samosprávy. Počátky samosprávy se v českých zemích datují k roku 1848. Nejdůležitějším obdobím z hlediska vzniku obcí s rozšířenou působností je bezpochyby reforma veřejné správ, která započala pádem komunistického režimu koncem roku 1989. V rámci reformy dochází ke zrušení okresních úřadů a přenesení pravomocí na nově vzniklé již výše zmíněné obce.

Jádrem této práce a zároveň tématem mé bakalářské práce je obec s rozšířenou působností, které se budu věnovat v kapitole třetí. Zaměřím se také na právní úpravu, jež dvěma hlavními zákony je zákon č. 128/2000 Sb., o obcích neboli obecní zřízení a zákon č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností. Tyto obce disponují dvojí působností, přenesenou a samostatnou. Ve své práci tyto dvě odlišné působnosti vysvětlím a přiblížím jejich funkčnost v územně samosprávném celku.

Dalším bodem této kapitoly je organizační struktura obce s rozšířenou působností, která se zabývá orgány obce a jejich výkonem či úkoly.

V závěru mé bakalářské práce se budu věnovat městu Třeboň jako obci s rozšířenou působností. Město Třeboň se nachází v Jihočeském kraji a jeho správní obvod tvoří 25 obcí. Dále zmíním charakteristiku města jako správního obvodu, včetně stručného výkladu z historie Třeboně. Správní úřady, které lze v Třeboni najít a samozřejmě jejich činnost zmiňuji v samém závěru své práce.

Cílem této bakalářské práce je vytvořit komplexní náhled na obce s rozšířenou působností od počátků samosprávy až po jejich vznik a funkčnost v dnešní době. Téma mi přišlo vhodné, neboť mě samotnou zajímal chod správního obvodu a z historického hlediska jsem si chtěla ujasnit reformu veřejné správy v rámci vzniku obcí s rozšířenou působností.

1 Vymezení základních pojmů

1.1 Správa

Pojem správa, jenž je historickým pojmem, bývá odvozena od slova právo, z toho plyne že její činnost je spojována s právem. Z primárního hlediska se jedná o cílevědomou společenskou činnost, která směřuje k naplnění a dosažení cíle, jehož charakter může mít podobu soukromého či veřejného. Mezi další definiční znaky správy patří i rámec jejího výkonu, a to buď organizovaný, uspořádaný nebo institucionalizovaný, a následná regulace tohoto systému. Zmíněné vymezení je platné pro veškerou správu soukromého či veřejného rázu. Správní obsah a charakter se odvíjí od správně-právního odvětví. Úkolem správního řádu je určení rozsahu činnosti správy a rámec působení.¹

Soukromý charakter správy bývá spojován s podnikatelskou a hospodářskou činností fyzických či právnických osob. Soukromá správa zavazuje pouze ty subjekty, které jsou s ní v daném specifickém vztahu jako je zaměstnanecký (zaměstnanci podniku), členský (členové spolku). aj.² Naproti tomu veřejná správa může zavazovat i subjekty, které jí nejsou přímo podřízeny. Je vykonávána vrchnostenskými správními subjekty, jež stát zřídil nebo na ně přenesl pravomoc.³

Veřejnou správu je třeba odlišovat od správy soukromé. Někdy se stává, že rozdíly mezi soukromou a veřejnou sférou nejsou příliš zjevné a dochází k jejich prolínání, což bývá typické pro moderní státy. Soukromá správa jakožto správa soukromých záležitostí vykonává správu v zájmu soukromém, která je v souladu se soukromým zájmem a sleduje určitý cíl a řídí se vlastní vůlí. Veřejná správa je naproti tomu správou veřejných záležitostí vykonávána ve veřejném zájmu a jejím cílem je obecné blaho. Ke svým přesně stanoveným cílům má již pevně stanovené postupy zakotveny v právních předpisech nebo usneseníh zastupitelských orgánů nebo jimi nadřízených.⁴

¹KÁŇA, Pavel. *Základy veřejné správy: vybrané kapitoly veřejné správy pro studium žáků středních škol*. 4., aktualiz. vyd. Ostrava: Montanex, 2014, str. 7

²MATES, P.; MATULA, M. *Kapitoly z dějin a teorie veřejné správy*. 2. vyd. Praha: VŠE v Praze, 1998, str. 42

³Kolektiv autorů. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 4. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004, str. 322

⁴HENDRYCH, Dušan. *Správní věda: teorie veřejné správy*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, str. 13

Pro soukromou správu je charakteristické, že její výkon nesmí být *contra legem*, tedy v rozporu se zákonem. Tento druh správy však může využít jisté volnosti a upravovat také takové záležitosti, které neupravuje zákon, může být tedy vykonávána tzv. *praeter legem*. Veřejná správa naopak smí být uskutečňována pouze *secundum (et intra) legem*, tedy na základě zákona a v jeho mezích.⁵

1. 2 Veřejná správa

Jedná se o ústřední pojem správního práva a správní vědy. Její obecná definice uvádí, že správou se rozumí správa lidské společnosti zorganizované ve stát se správou veřejných záležitostí. Je vykonávána ve veřejném zájmu a subjekty, které jsou právem zmocněny k její realizaci.⁶

Veřejná správa je v určité míře projevem výkonné moci, která je charakteristická především svou veřejnou mocí. Moc představovaná veřejnou správou se dělí na moc státní a na zbývající moc veřejnou, která je přidělena subjektům s nestátním charakterem, tím je myšleno především samosprávné obhospodařování. Tato decentralizovaná veřejná moc spolu se státem zabezpečuje chod a fungování správy státu. Zároveň nesmí být v rozporu s veřejnou mocí. Lze říci, že tato moc má společné znaky s mocí státní a má v ní svůj základ.⁷

Při zkoumání veřejné správy nalezneme několik jejích pojetí. Záleží na tom, z jakého pohledu na ni budeme nahlížet. Pojem veřejná správa má dva významy ze dvou odlišných pojetí. Je jí přikládán různý význam, rozumíme jí buď určitý druh činností nebo institucí, které veřejnou správu vykonávají. V prvním případě jde o správu v materiálním (funkčním) pojetí a ve druhém případě o správu v pojetí formálním (institucionálním či organizačním). Z materiálního hlediska je veřejná správa vymezena jako souhrn činností státu nebo jiných institucí. Formální pojetí veřejné správy se zaměřuje zejména na instituce, které disponují svou působností a pravomocí řešit veřejné záležitosti, pokud nespádají do kompetencí parlamentu nebo soudům.

⁵MATES, P.; MATULA, M. *Kapitoly z dějin a teorie veřejné správy*. 2. vyd. Praha: VŠE v Praze, 1998, str. 42

⁶KÁŇA, Pavel. *Základy veřejné správy: vybrané kapitoly veřejné správy pro studium žáků středních škol*. 4., aktualiz. vyd. Ostrava: Montanex, 2014, str. 9

⁷HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo. obecná část*. 7. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2009. Beckovy právnické učebnice, str. 6

Materiální pojetí veřejné správy lze členit i z hlediska pozitivního či negativního vymezení. Pozitivním vymezením je veřejná správa chápána jako činnost orgánů veřejné správy, které jsou ve svém výkonu vázány právními předpisy, ale zároveň rozhodnutími vyšších orgánů. Veřejná správa je též i nositelem politické, právní a finanční odpovědnosti. Negativní vymezení veřejné správy se opírá o dělbu moci ve státě. V České republice lze státní moc vymežit na moc zákonodárnou, soudní a výkonnou. Negativní vymezení veřejné správy ji vyjadřuje jako souhrn činností, které nelze kvalifikovat ani jako zákonodárné ani jako soudní. Z tohoto tvrzení plyne, že se jedná o tak zvaný “zbytkový“ přístup k moci výkonné. Tím je myšleno, že veškerá moc, jež nespadá do sektoru zákonodárství či soudnictví, spadá pod pojem veřejná správa.⁸ V materiálním pojetí je výkonná činnost veřejné správy odvozena v Ústavě ČR v hlavě třetí. Činnost prezidenta republiky jako hlavy státu je upravována v člancích 54–66. Vládu, vrcholný orgán moci výkonné, zahrnují články 67–78. Další orgány moci výkonné, pod něž spadají ministerstva a jiné správní úřady, obsahuje článek 79 a státní zastupitelství článek 80. Ústava již ve své hlavě sedmé zmiňuje orgány územní správy v člancích 99–105.⁹

Veřejná správa je činnost vrchnostenská a její nositelé jsou vázání Listinou základních práv a svobod. V článku prvním stojí, že: *„Lidé jsou svobodní a rovní v důstojnosti i v právech. Základní práva a svobody jsou nezadatelné, nezcižitelné, nepromlčitelné a nezrušitelné.“* Článek 2 v odstavcích 2 a 3 zmiňuje: *„Státní moc (veřejnou správu) lze uplatňovat jen v případech a v mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví. Každý může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit (orgánem veřejné správy), co zákon neukládá.“* V prvním odstavci článku 3 je obsaženo: *„Základní práva a svobody se zaručují všem bez rozdílu pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického či jiného smýšlení, národního nebo sociálního původu, příslušnosti k národnostní nebo etnické menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení.“* A povinnosti ukládá článek 4 v odstavcích 1 a 2. *„Povinnosti mohou být ukládány toliko na základě zákona a v jeho mezích a jen při zachování základních práv a svobod. Meze základních práv a svobod mohou být za podmínek stanovených*

⁸HENDRYCH, Dušan. *Správní věda: teorie veřejné správy*. 4., aktualiz. vyd. Praha: WoltersKluwer, 2014, str. 14-16

⁹ Ústava České republiky, ústavní zákon č. 1/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 347/1997 Sb., 300/2000 Sb., 448/2001 Sb., 395/2001 Sb., 515/2002 Sb., 319/2009 Sb., 71/2012 Sb. a 98/2013 Sb., čl. 54-80, čl. 909-105

Listinou upraveny pouze zákonem.“ „Každý má právo, aby byla zachována jeho lidská důstojnost, osobní čest, dobrá pověst a chráněno jeho jméno.“ - článek 10 odstavec 3. Články 14 a 17 zaručují svobodu: „Svoboda pohybu a pobytu je zaručena.“, „Svoboda projevu a právo na informace jsou zaručeny.“ Články 19, 20, 27 obsahují práva občanů: „Právo pokojně se shromažďovat je zaručeno.“, „Právo svobodně se sdružovat je zaručeno.“, „Každý má právo spolu s jinými se sdružovat ve spolcích, společnostech a jiných sdruženích.“ Článek 36 odstavec 2 a 3 zaručuje občanům právo na ochranu před orgány veřejné správy: „Kdo tvrdí, že byl na svých právech zkrácen rozhodnutím orgánu veřejné správy, může se obrátit na soud, aby přezkoumal zákonnost takového rozhodnutí, nestanoví-li zákon jinak. Z pravomoci soudu však nesmí být vyloučeno přezkoumávání rozhodnutí týkajících se základních práv a svobod. Každý má právo na náhradu škody způsobené mu nezákonným rozhodnutím soudu, jiného státního orgánu či orgánu veřejné správy nebo nesprávným úředním postupem.“ Orgány veřejné správy mohou jednat pouze secundum (et intra) legem, což znamená na základě a v mezích zákona.¹⁰

1. 2. 1 Státní správa

Jde o veřejnou správu vykonávanou státem. Státní správa je činnost státu, kterou vykonávají orgány státu nebo jiné orgány, na jejichž výkon stát přenesl určité pravomoci. „Státní správa plní především dvě základní funkce. První z těchto funkcí představuje aplikace zákonů, rozhodování o konkrétních právech a povinnostech fyzických a právnických osob při výkonu správy, druhou z těchto funkcí je provádění státní politiky, sledování státních zájmů.“¹¹ Zároveň je i zvláštním druhem společenského řízení, které je uskutečňováno státem. Tento výkon označujeme jako výkon státní správy přímý, kterou vykonávají ministerstva, živnostenské a finanční úřady a další. Naopak nepřímým výkonem bychom označovali výkon, který stát na základě zákona delegoval na další subjekty správy, kterými by byly veřejnoprávní korporace, což jsou obce a kraje, nebo popřípadě jejich samosprávné orgány. Tyto subjekty vykonávají státní moc v přenesené působnosti. Přenesenou působností rozumíme výkon státní správy, kterou stát přenesl na obce a jejíž rozsah je vždy určen zákony. Do přenesené

¹⁰ Ústavní zákon č. 2/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb., čl. 1–4, čl. 10, čl. 14 a 17, čl. 19, 20 a 27, čl. 36

¹¹ MATES, P.; MATULA, M. *Kapitoly z dějin a teorie veřejné správy*. 2. vyd. Praha: VŠE v Praze, 1998, str. 46–47

působnosti obce můžeme zahrnout vydávání nařízení obce, rozhodování o místních a účelových komunikacích, projednávání přestupků aj.¹²

Státní správu lze dělit na centralizovanou a decentralizovanou. Centralizovanou státní správu prezentují ústřední orgány státu. V České republice tuto úlohu zastávají ministerstva a jiné ústřední správní úřady. Tyto úřady vykonávají svoji správu na celém území státu koncentrovanými správními orgány. Uvnitř této správy můžeme nalézt také vertikální dekoncentraci, což znamená zřízení dalších správních úřadů, které spadají pod správu ústředních orgánů. Zřetelným příkladem vertikální dekoncentrace by bylo Ministerstvo financí s podřízeným Generálním finančním ředitelstvím a další orgány finanční správy. V centralizované státní správě lze najít i dekoncentraci horizontální, která je charakteristická tím, že určitá část kompetencí je přenesena na jiný orgán státní správy stejného organizačního stupně. Příkladem horizontální dekoncentrace může být převedení části agendy jiného ministerstva na nově vzniklé ministerstvo.

Druhým typem státní správy je státní správa decentralizovaná, která zahrnuje dvě oblasti. V prvním případě v rámci státní správy. V České republice mezi tyto decentralizované orgány patřily okresní úřady, které však byly zrušeny v roce 2003. Druhou oblastí decentralizace jsou veřejnoprávní korporace nebo soukromoprávní subjekty, které nepřímo vykonávají státní správu. Decentralizací se někdy označuje i přenesení určitých kompetencí ze státní správy do samostatné působnosti daných subjektů.¹³

1. 2. 2 Samospráva

Samospráva je též veřejnou správou, od státní správy se liší tím, že není vykonávána státem, ale jinými veřejnoprávními subjekty korporativního charakteru. Státu přísluší pouze právní dohled na výkonem samosprávných korporací. Tyto subjekty bývají označovány jako veřejnoprávní korporace, kterým je vykonávána samospráva na principu územním nebo zájmovém.¹⁴

Územní samospráva, někdy se můžeme setkat s pojmem místní samospráva, je zakotvena v zákoně č. 1/1993 Sb., Ústavě České republiky, v

¹² HORZINKOVÁ, Eva; NOVOTNÝ, Vladimír. *Základy organizace veřejné správy v ČR*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010, str. 11-12

¹³ KOUDELKA, Zdeněk. *Samospráva*. Praha: Linde Praha, a.s., 2007, str. 17-18

¹⁴ PRŮCHA, Petr. *Správní právo: obecná část*. 7., dopl. a aktualiz. vyd., (V nakl. Doplněk 2.). Brno: Masarykova univerzita, 2007, str. 64

hlavě VII. Základní jednotkou územní samosprávy jsou obce a vyššími samosprávnými celky pak kraje. Územní samosprávou je ohraničený samosprávný funkční celek, který sdružuje občany s pobytem na území obce. Má právo hospodařit s vlastním majetkem a v samostatné působnosti řeší své záležitosti bez zásahu státu.¹⁵ Pokud jednání ze strany územních samosprávných celků je v rozporu se zákonem, může stát zasahovat do činnosti těchto celků podle článku 101 odstavce 4. „*Stát může zasahovat do činnosti územních samosprávných celků, jen vyžaduje-li to ochrana zákona, a jen způsobem stanoveným zákonem.*“¹⁶ Územní samospráva je na druhé straně chráněna tím, že při porušení práva ze strany státu může podat stížnost k Ústavnímu soudu ČR dle článku 87 odstavce 1 písmene c Ústavy ČR. „*Ústavní soud rozhoduje o ústavní stížnosti orgánů územní samosprávy proti nezákonnému zásahu státu.*“¹⁷

V rámci místní samosprávy je zapotřebí zmínit i Evropskou chartu místní samosprávy přijatou v roce 1985 ve Štrasburku. V České republice vstoupila v platnost až v roce 1999. Tento dokument stanovuje základní principy a směry, kterými by se měly jednotlivé státy řídit a pravidla, na nichž by měla být místní samospráva založena.¹⁸ V první části Evropské charty místní samosprávy (článcích 2 - 11) je zmíněna její nejvýznamnější část. Zde je zakotvena místní samospráva, pravomoc a odpovědnost za výkon samosprávy prostřednictvím zvolených zástupců, dále pak rozsah místní samosprávy a další její úkoly. Část druhá obsahuje ustanovení týkající se především problematiky závazků, společenství a poskytování informací vyskytující se v místní samosprávě. Nejdůležitějším ustanovením v části druhé je článek 12 odstavec první, podle něhož stát usilující o přijetí Evropské charty místní samosprávy musí dodržet alespoň 20 jejích odstavců. Poslední, třetí část Evropské charty místní samosprávy se týká formálních náležitostí, které jsou spojeny s podpisem, ratifikací platností smlouvy aj.¹⁹

Základním motivem zájmové samosprávy je sdružování občanů z důvodu jejich společných zájmů, zálib a cílů nebo občanů se stejnou profesí. Zájmovou

¹⁵ FILIP, Jan. *Základy státovědy: [Určeno pro stud. práv. fak.]*. Brno: Masarykova univerzita, 1994. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, str. 245

¹⁶ Ústavní zákon č. 2/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb., čl. 101 odst. 4

¹⁷ tamtéž čl. 87 odst. 1 písm. c

¹⁸ FILIP, Jan. *Základy státovědy: [Určeno pro stud. práv. fak.]*. Brno: Masarykova univerzita, 1994. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, str. 245

¹⁹ Sdělení č. 181/1999 Sb., o přijetí Evropské charty místní samosprávy

samosprávu lze členit na samosprávu profesní a zájmovou. Profesní sdružení neboli profesní samospráva sdružuje občany se stejným profesním zaměřením, tedy profesionály, se společnými cíli a zájmy. Tito občané jsou členy různých komor s odlišným postavením a názvem, kde mají povinné členství. Příkladem těchto komor je například advokátní komora, notářská nebo komora soudců. Ale komory mohou mít i charakter zdravotní, jako lékařská, stomatologická a veterinární komora. Existují i komory daňových poradců, auditorů a mnohé další. Druhou skupinou zájmové samosprávy je zájmové sdružení, označované též jako zájmová samospráva, v jehož základu se uplatňuje princip dobrovolnosti. Toto sdružení pojí občany s totožnými zájmy a společnými zálibami. Jde o odbory, (zaměstnanci se sdružují v odborech školství, zdravotnictví atd.), svazy (svazy včelařů, zahrádkářů nebo umělců), sdružení a kluby. Dalším příkladem sdružování občanů mohou být i politické strany.²⁰

Samosprávou je myšlen určitý výraz autonomie a samostatnosti z hlediska postavení samosprávy vůči centru. Jako státní správa je i ona určitým druhem společenského řízení. Pojem samospráva lze sloučit s demokracií, která je založena na četnosti politických a společenských zájmů a zároveň je založena na spojitosti státu a samosprávy. Z hlediska samostatnosti bývá samospráva spojována s decentralizací veřejné správy. Základem tohoto systému je rozdělení určitých pravomocí a následné odpovědnosti mezi stát a samosprávné celky.²¹

Ve veřejné správě samospráva znamená výkonné působení a ovlivňování společenského života prostřednictvím subjektů nestátního charakteru. Z toho plyne, že takto definovaná samospráva není totožná se státní, z hlediska státně mocenské podstaty státní správy. Samospráva se shoduje se soukromou správou z hlediska správy vlastních záležitostí, naproti tomu se státní správou má společné to, že tyto záležitosti mají veřejnoprávní charakter.²²

Rozlišujeme dvě základní koncepce samosprávy - politickou a právní. Politickým pojetím je vyjádřen organizační princip, ze kterého je patrná spoluúčast občanů na výkonu správy. Základem je vydávání závěrečných

²⁰KÁŇA, Pavel. *Základy veřejné správy: vybrané kapitoly veřejné správy pro studium žáků středních škol*. 4., aktualiz. vyd. Ostrava: Montanex, 2014, str. 47

²¹PRŮCHA, Petr. *Správní právo: obecná část*. 7., dopl. a aktualiz. vyd., (V nakl. Doplněk 2.). Brno: Masarykova univerzita, 2007, str. 65

²² PRŮCHA, Petr; SCHELLE, Karel. *Základy místní správy*. Brno: Iuridica Brunensia, 1995, str. 37

rozhodnutí státními orgány. Občané se podílejí na výkonu správy z hlediska své vlastní iniciativnosti, následné kontroly nebo hodnocením, jaký dopad má vydaný předpis v praxi. Právní pojetí je spojeno s výkonem veřejné správy, který je odlišný od státu a zároveň je samospráva vykonávána poměrně nezávisle na státní správě. Z tohoto pohledu je zřejmé, že samospráva se staví do protikladu vůči státní správě. Laicky řečeno, tato představa určuje, že specifickou část veřejné správy tvoří někdo jiný, tím jsou myšleny veřejnoprávní svaz nebo veřejnoprávní korporace.²³

Samosprávné subjekty bychom mohli klasifikovat do dvou skupin. První skupinou jsou instituce nezávislé na státu, které vznikají sdružením fyzických osob. Tuto skupinu můžeme ještě rozčlenit na instituce přirozené, kam patří obce, které vznikly historickým osídlením území, dále pak instituce vzniklé na základě projevu svobodné vůle (např. spolky, družstva, fondy atd.), vázaností k určité profesi (např. lékařské a advokátní komory). Druhá skupina je tvořena takovými konfederacemi, jejichž podstatnou část tvoří právnické osoby nebo organizace. Příkladem tohoto uspořádání bývá svaz obcí, družstev nebo politická strana aj.²⁴

Demokracie se uplatňuje především při zřízení orgánů samosprávy, jejichž zástupci jsou do svých funkcí voleni. Volby do zastupitelstva krajů či obcí náleží občanům. Demokracie je zároveň založena na nepodřízenosti samosprávy státním orgánům, ale zároveň stát může zasahovat do její činnosti, pouze však zákona.²⁵ Ústava ČR to zmiňuje ve své hlavě sedmé článku 101 odstavci čtvrtém: „Stát může zasahovat do činnosti samosprávných celků, jen vyžaduje-li to ochrana zákona, a jen způsobem stanoveným zákonem.“²⁶

2 Vývoj obecní samosprávy

2.1 Počátky samosprávy

Za počátek samosprávy v českých zemích se považuje revoluční rok 1848. Revoluce v roce 1848 znamenala úplné zrušení poddanství a tím pádem tímto rokem skončilo patrimoniální neboli vrchnostenské zřízení na našem území. Bylo

²³ FILIP, Jan. *Základy státovědy: [Určeno pro stud. práv. fak.]*. Brno: Masarykova univerzita, 1994. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, str. 232

²⁴ tamtéž

²⁵ MATES, P.; MATULA, M. Kapitoly z dějin a teorie veřejné správy. 2. vyd. Praha: VŠE v Praze, 1998, str. 46

²⁶ Ústavní zákon č. 2/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb., čl. 101

třeba rozhodnout, na které úřady mají být přeneseny výkony dosavadního vrchnostenského zřízení. Nejméně složitým řešením bylo nahrazení veškeré politické správy vykonávané v zemi svěřením státním politickým úřadům. Toto řešení by však bylo finančně velmi náročné a to z důvodu rozsáhlosti vrchnostenské správy. Snadnějším východiskem se proto jevílo přenesení některých úkolů politické správy přímo na obyvatelstvo, jež by bylo pro tento účel organizováno jak vertikálním, tak horizontálním směrem v podobě veřejných korporací.²⁷

Petice občanů shromážděných ve Svatováclavských lázních v Praze 11. března 1848 je spojena s požadavkem na zavedení obecní samosprávy. Prvá petice k rukám císaře z části obsahovala i toto znění: „*Aby bylo samostatné, komunální čili obecné zřízení zemské, tak aby osoby magistrátní i představení všech obcí svobodně bývali voleni, pak aby byla úplná veřejnost veškerého jednání v záležitostech obecních.*“²⁸

Jelikož cíle první petice nebyly naplněny, objevily se i v petici druhé z 29. března 1848. Reakcí na druhou petici byl tzv. Kabinetní list z 8. dubna 1848. V článku 6 tohoto listu se stanovilo: „*Samostatné zřízení obcí se zvláštní správou jmění obecního a svobodným volením úředníků nařídilo se již a bližší ustanovení zákonní o věci té odkazují se rovněž ke sněmu domácímu.*“²⁹

Významné úpravy obecní samosprávy se objevily v návrhu Kroměřížské ústavy, jež však nevstoupily v platnost z důvodu rozpuštění ústavodárného sněmu. Jeho články podrobněji převzala oktrojovaná březnová, též označována jako Stadionova ústava ze 4. března 1849.³⁰

Základní právní úpravu obce dostaly tzv. Stadionovým prozatímním obecním zřízením, někdy nazývaným jako Stadionův obecní řád. Na samém začátku byla zmíněna zásada, že základem svobodného státu je svobodná obec. Tento zákon pojednává o třech druzích obcí, a to místní, okresní a krajské. Zároveň již rozeznával dvojí působnost místních obcí na přirozenou a přenesenou.

²⁷ HLEDÍKOVÁ, Z.; JANÁK, J.; DOBEŠ, J. *Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005, str. 297

²⁸ BALÍK, S. *Komunální politika*. Obce, aktéři a cíle místní politiky. Praha: GradaPublishing, a.s., 2009, str. 39

²⁹ tamtéž str. 9

³⁰ KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů-základy komunálního práva*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, str. 5

Přirozenou působností bylo myšleno vše, co spočívalo ve správě vlastních záležitostí na území obce. Přenesená působnost představovala obstarávání veřejných záležitostí, které byly obci svěřeny od státu. Obecní řád vymezuje tři druhy obcí, podrobně však upravuje pouze okruh obcí místních.³¹

Základní jednotkou se staly obce, které vycházely zejména za katastrálních obcí doposud zřízených Josefem II. k berním účelům. Právě předměstí měla být spojena s městy v jednu místní obec, taktéž malé katastrální obce nebo malé místní obce se mohly libovolně spojit. Místní obce tvořily v příslušném politickém okresu obce okresní, krajské obce pak byly souhrnem obcí okresních.³²

Císařským nařízením z 26. června 1849, které vstoupilo v platnost 1. ledna 1850, byla vytvořena politická správa. Základní úrovní se staly okresy a jako vyšší správními celky se staly země a kraje.³³

Po vydání Silvestrovských patentů 31. prosince 1851 se měnila politická situace. Byl obnoven absolutistický režim. Ústava byla zrušena a měl být vypracován nový obecní řád. Nové obecní zřízení bylo však vydáno až 24. března 1859. Oproti předchozí úpravě neupravoval vyšší územní samosprávné celky, pouze místní obce, podle nichž měly mít vlastní obecní zřízení.³⁴

Pádem bachovského absolutismu koncem padesátých let byl vydán Říjnový diplom, v jehož důsledku bylo ministerstvem nařízeno 26. října 1860 vypsát volby do obecních výborů podle prozatímního Stadionova zřízení. Rokem 1861 byla opět zpřístupněna účast veřejnosti na obecních jednání. V únoru 1861 byla vydána Schmerlingova ústava, někdy též označována jako únorová. Opět se jedná o ústavu oktrojovanou.³⁵ Její zajímavostí jsou jednotlivá ustanovení publikovaná formou patentů. Touto ústavou dochází ke změně systému na konstituční monarchii. Roku 1862 5. března byl vydán rámcový říšský zákon o obecním zřízení vyměřující základní pravidla pro jednotlivé země s tím, že

³¹ HLEDÍKOVÁ, Z.; JANÁK, J.; DOBEŠ, J. *Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005, str. 298

³² PRŮCHA, Petr a Karel SCHELLE. *Základy místní správy*. Brno: Iuridica Brunensia, 1995. Právo a současnost, str. 10

³³ *Historický vývoj právní úpravy správního řízení a dalších postupů ve veřejné správě v českých zemích (1918-2005)*. V Olomouci: Právnická fakulta UP Olomouc ve spolupráci s nakl. Periplus a Filozofickou fakultou Univerzity Palackého, 2007. Studie a analýzy (Periplus), str. 38

³⁴ PRŮCHA, Petr; SCHELLE, Karel. *Základy místní správy*. Brno: Iuridica Brunensia, 1995, str. 12

³⁵ Ústava, která je vydaná panovníkem bez schválení zastupitelského orgánu, též označovaná jako nucená. Oktrojoval ji Anton von Schmerling.

konkrétní úpravu obecního zřízení v jednotlivých zemích si tyto země stanoví samy. Slezsko tak učinilo v roce 1863, Čechy a Morava v roce 1864.³⁶

Zřízení zároveň stanovilo, že stávající obce zůstávají beze změny. Dvě či více obcí se mohly libovolně sloučit za souhlasu zemské politické správy. Obyvatelé s bydlištěm v obci byli označováni jako občané. Obce si mohly samy určovat své příslušníky v rámci říšského zákona o domovském právu. O všech ostatních obyvatelích obce, kteří nebyli označováni jako občané, se mluvilo jako o tzv. přespólních, tedy těch, kteří neměli volební právo.

Obecní působnost se taktéž dělila do dvou základních skupin. Z přirozené působnosti se stala působnost samostatná. Přenesená působnost zůstala nezměněna. Hlavním úkolem první skupiny působnosti byla zejména správa obecního jmění a záležitosti vztahující se k obecnímu svazku. Okruh přenesené působnosti stále větší mírou rostl, tudíž byl poměrně široký. Obec vykonávala některé činnosti ve věcech civilních, trestních politických, volebních, živnostenských, zdravotních, ale i při sčítání lidu a v zemědělství.³⁷

2.2 Období 1.republiky

Období první republiky je datováno lety 1918 až 1938. Konec první světové války vedl k rozpadu Rakousko-Uherska a tím pádem ke vzniku dlouho očekávaného Československého státu. Doposud české země spadaly pod správu habsburské monarchie, ale vznikem Československého státu nastala otázka ohledně společného fungování veřejné správy národa českého a slovenského ve společném státě.

Veškeré požadavky ohledně vzniku nového státu směřovaly k demokratickému státnímu uspořádání. Nový stát tyto požadavky splňoval, neboť stanovil kompletní soubor lidských práv a svobod. Občané se před zákonem stali sobě rovnými a v politické sféře byl prosazen princip plurality neboli více

³⁶ SCHELLE, Karel. *Vývoj veřejné správy v letech 1848-1948*. Praha: Eurolex Bohemia, 2002, str. 50-51

³⁷ HLEDÍKOVÁ, Z.; JANÁK, J.; DOBEŠ, J. *Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005, str. 300-302

politických stran. Státní sféru představovaly tři složky státní moci a to moc zákonodárná, moc výkonná a moc soudní.³⁸

Vznik samostatného Československého státu byl vyhlášen zákonem ze dne 28. října 1918 Sb. z. a n., o zřízení samostatného státu československého, též označovaného jako recepční zákon. Tento zákon zaručuje kontinuitu mezi rakousko-uherským modelem právního řádu a nově vzniklým československým právním řádem. Tím je myšleno, že Československý stát přijal dosavadní zemské a říšské zákony za své. V článku 3 jsou zmíněny všechny úřady, které spadají pod správu Národního výboru a zároveň článek 3 udává platnost dosavadních zákonů a nařízení, podle kterých mohou úřady jednat.³⁹ V době Československého státu dochází k řadě novelizací. Rada Národního výboru uznala nutnost novelizace volebního řádu v obcích a zákonem č. 75/1919 Sb.⁴⁰ přijala nový řád volení v obcích, kterým bylo zavedeno všeobecné, přímé, rovné a tajné volební právo nejen pro muže, ale nově také pro ženy. Podmínkou byl trvalý pobyt v obci alespoň po dobu tří měsíců. Aktivní volební právo bylo přiznáno osobám starším 21 let oproti tomu u pasivního volebního práva museli občané dosáhnout 26 let věku a bydlet v obci po dobu alespoň jednoho roku. Zákonem č. 76/1919 Sb. z. a n.⁴¹, novelou doposud stávajícího obecního zřízení, přišly změny týkající se oblasti orgánů obce. Novela vymezila základní orgány obce, což byly obecní zastupitelstvo, obecní rada, starosta se svými náměstkami a komisí. Obecní zastupitelstvo mělo nahradit obecní výbor. Počet členů záležel na počtu obyvatel obce, ale jeho rozmezí bylo od 9 do 60 členů. Obecní rada nahradila obecní představenstvo a byla volena obecním zastupitelstvem. Počet členů rady obce tvořila jedna třetina členů zastupitelstva. Obecní zastupitelstvo zároveň ze svých členů volilo starostu obce.⁴²

Z důvodu kritického stavu stávajícího finančního hospodářství proběhla novelizace i v této oblasti. Novela obecního zřízení z finančního hlediska přenesla na obce věcné náklady na bezpečnostní, polní, zdravotní a mravnostní policii.

³⁸ *Historický vývoj právní úpravy správního řízení a dalších postupů ve veřejné správě v českých zemích (1918-2005)*. V Olomouci: Právnická fakulta UP Olomouc ve spolupráci s nakl. Periplum a Filozofickou fakultou Univerzity Palackého, 2007. Studie a analýzy (Periplum), str. 171

³⁹ KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů-základy komunálního práva*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, str. 8-9

⁴⁰ Zákon ze dne 31. ledna 1919, kterým vydává se řád volení v obcích republiky Československé

⁴¹ Zákon ze dne 7. února 1919, kterým se mění a doplňují některá ustanovení dosavadních obecních zřízení a městských statutů v Československé republice. (Novela k obecním zřízením)

⁴² HLEDÍKOVÁ, Z.; JANÁK, J.; DOBEŠ, J. *Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005, str. 376-377

Stavby a údržbu cest přenesla na stát. Finanční hospodářství v období první republiky upravovalo několik novel. Hlavní úkol spočíval ve snížení zadlužení obcí, které postihla hospodářská krize. Novelky však nevedly ke správnému výsledku. Zákon č. 77/1927 Sb. z. a n.⁴³, o nové úpravě finančního hospodářství svazků územní samosprávy, vedl k potlačení samosprávy z důvodu zasahování úřadů státní správy do finančního hospodářství obce.⁴⁴

V rámci změny systému mělo dojít i ke změně vnitřního územního uspořádání. Zákon č. 126/1920 Sb. z. a n.⁴⁵, o zřízení župních a okresních úřadů v republice Československé, označován jako zákon župní, pojednává o zrušení zemí českých, moravských a slezských. Území republiky mělo být členěno do 21 žup a ty se měly dále dělit na správní okresy. Župní zákon pozbyl účinnosti, krom Slovenska, tudíž nemohlo nastat zrušení dosavadních zemí. Zákon č. 125/1927 Sb. z. a n.⁴⁶, o organizaci politické správy, tzv. organizační zákon, byl rozsáhlou novelou župního zákona z roku 1920. Tento zákon stanovuje v Československé republice 4 země: Země Česká, Moravskoslezská (spojení Moravy a Slezska), Slovenská a Podkarpatská. Doposud existující zastupitelské okresy na území Čech zanikly. Organizační zákon zavedl okresy jako nové územně samosprávné korporace propojené s okresními úřady. Okresům náležela právní subjektivita v oblasti soukromoprávní i veřejnoprávní. Okresy disponovaly vlastní působností, do které mohl stát vstupovat za podmínek a jen v případech vyžadovaných zákonem.⁴⁷

2.3 Období druhé republiky a protektorátu

Období od 1. října 1938 do 14. března 1939 je označováno jako období tzv. druhé republiky. Přijetí Mnichovské dohody roku 1938 znamenalo pro Československý stát konec demokracie. Můžeme mluvit o přechodném státní útvaru vzniklém po Mnichovu, který vedl k postupnému omezování lidských práv a svobod například cenzurou tisku, omezením spolčovacého práva apod.

⁴³ Zákon ze dne 15. června 1927 o nové úpravě finančního hospodářství svazků územní samosprávy

⁴⁴ HLEDÍKOVÁ, Z.; JANÁK, J.; DOBEŠ, J. *Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005, str. 378-379

⁴⁵ Zákon ze dne 29. února 1920 o zřízení župních a okresních úřadů v republice Československé

⁴⁶ Zákon ze dne 14. července 1927 o organizaci politické správy

⁴⁷ KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů-základy komunálního práva*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, str. 11-13

Důležitým zákonem v tomto období je ústavní zákon č. 330/1938 Sb. z. a n.⁴⁸, o zmocnění ke změnám ústavní listiny a ústavních zákonů republiky Česko-Slovenské a o mimořádné moci nařizovací. Tento ústavní zákon znamenal konec činnosti parlamentu a umožňoval vládě doplňovat zákony vládními nařízeními nebo dal možnost prezidentovi měnit text ústavní listiny vydáváním dekretů.⁴⁹

Mnichovská dohoda nepředstavovala pouze změnu hranic, nýbrž hospodářské oslabení. Na území okupovaném Němci se nacházelo 40 % našeho průmyslu a podstatná část palivové a surovinové základny. Z důvodu zabránění pohraničních oblastí musela být řešena otázka, co se zbylými částmi okresů, které se nacházely mimo území republiky. Bylo stanoveno, že správu zbylé části okresu bude vykonávat okres sousední.⁵⁰

Politická situace se promítla do oblasti komunálního práva. Došlo k rozpuštění mnoha volených orgánů na území obce, okresu a zemí a k odstranění nežádoucích zástupců ze všech orgánů veřejné správy. Gradace v omezování samosprávných orgánů vedla v roce 1939 k zániku zemských a okresních zastupitelstev na našem území. Zemská zastupitelstva vystřídal zemské správní komise a komisi úředníků nahradila okresní zastupitelstva. V orgánech samosprávy byla od února nastolena nová funkce tajemníka na základě vládního nařízení ze dne 3. února 1939, č. 17 Sb. z. a n.⁵¹, o obecních (obvodních) tajemnicích. Obce, které určí vláda, by měly zřídit funkci tajemníka. Výkon své funkce měly vykonávat v rámci přenesené působnosti obce. Ministr vnitra mohl určit úkoly, které bude tajemník vykonávat zcela nebo v plném rozsahu v samostatné působnosti obce. Ministr vnitra tak mohl učinit na základě souhlasu zastupitelstva; pokud se jednalo o věci týkající se veřejného zájmu, mohl ministr vnitra rozhodnout bez souhlasu zastupitelstva. Tento krok znamenal podstatný významný zásah do samosprávy obce.⁵²

Okupace našeho území započala již v roce 1938, ale k následnému obsazení Čech a Moravy nacistickou armádou došlo až v roce 1939. Výnos o

⁴⁸ Ústavní zákon č. 330/1938 Sb. z. a n., o zmocnění ke změnám ústavní listiny a ústavních zákonů republiky Česko-Slovenské a o mimořádné moci nařizovací

⁴⁹ HENDRYCH, Dušan. *Správní věda: teorie veřejné správy*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, str. 110

⁵⁰ SCHELLE, Karel. *Vývoj veřejné správy v letech 1848-1948*. Praha: Eurolex Bohemia, 2002, str. 348

⁵¹ 17/1939 Sb.II, Vládní nařízení ze dne 3. února 1939 o obecních (obvodních) tajemnicích

⁵² KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů-základy komunálního práva*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, str. 16

zřízení Protektorátu Čech a Moravy vydaný Adolfem Hitlerem platil od 16. března 1939.⁵³ Na našem území v období protektorátu tak došlo k dvojí existenci státních orgánů. Na jedné straně stála autonomní správa, tvořená prezidentem a vládou a ministerstvy, které byly většinou přizpůsobovány potřebám Říše. V rámci autonomních orgánů správy byla většina jejich členů vyměněna za členy nacistické strany NSDAP nebo její příznivce. Na druhé straně stojí správa říšská v čele s říšským protektorem, který měl za úkol zastupovat Hitlera v Čechách a na Moravě.⁵⁴

Roku 1941 nastoupil do funkce říšského protektora Reinhard Heydrich, tím skončilo první období okupace. Ovládnutí autonomní správy v roce 1941 nabralo neuvěřitelný spád a nic nebránilo likvidaci dosavadní dvojkolejnosti veřejné správy. Definitivní úpadek přinesly tzv. Heydrichovy správní reformy z roku 1942. V rámci reformy prošla veřejná správa násilnou germanizací a značnou centralizací.⁵⁵

Proces likvidace samosprávy pokračoval i nadále. I zde byl zaveden autoritativní princip. Všichni úředníci museli být do své funkce jmenováni. Likvidace samosprávy se projevila i tím, že ve více než dvou stech obcí byli dosavadní starostové nahrazeni německými vládními komisaři. Koncem války došlo k zásadnímu zásahu do místní samosprávy a to vládním nařízením č. 51/1944 Sb.⁵⁶, o úřednické správě obcí. Na základě tohoto nařízení mohli úředničtí vedoucí vykonávat ve všech obcích s více než 3 000 obyvateli pravomoc obecních orgánů a zároveň disponovali veškerým oprávněním starostů. Tímto byl dovršen proces likvidace samosprávy.⁵⁷ Funkce obce byla omezena i dalšími právními předpisy a to například vládním nařízením č. 108/1940 Sb.⁵⁸, o některých opatřeních k zjednodušení správy při územních nebo jiných změnách ve vnitřní

⁵³ *Historický vývoj právní úpravy správního řízení a dalších postupů ve veřejné správě v českých zemích (1918-2005)*. V Olomouci: Právnická fakulta UP Olomouc ve spolupráci s nakl. Periplum a Filozofickou fakultou Univerzity Palackého, 2007. Studie a analýzy (Periplum), str. 193

⁵⁴ HENDRYCH, Dušan. *Správní věda: teorie veřejné správy*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, str. 111

⁵⁵ HLEDÍKOVÁ, Z.; JANÁK, J.; DOBEŠ, J. *Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005, str. 407

⁵⁶ 51/1944 Sb. Vládní nařízení ze dne 26. února 1944 o úřednické správě obcí

⁵⁷ SCHELLE, Karel. *Vývoj veřejné správy v letech 1848-1948*. Praha: Eurolex Bohemia, 2002, str. 363

⁵⁸ 394/1941 Sb. Vládní nařízení ze dne 17. listopadu 1941, kterým se mění a doplňuje vládní nařízení ze dne 22. února 1940, č. 108 Sb., o některých opatřeních k zjednodušení správy při územních nebo jiných změnách ve vnitřní správě.

správě nebo nařízením ministerstva vnitra č. 27/1945 Sb.⁵⁹, o dalším zjednodušení v oboru územní samosprávy.⁶⁰

2.4 Poválečné období 1945 - 1989

Po osvobození Československé republiky roku 1945 měla správa připadnout pod vládu Národní fronty, která vznikla 10. května 1945. Vláda Národní fronty převzala při výkonu své činnosti Košický vládní program. Po osvobození Československa byl na našem území zahájen odsun neslovanského obyvatelstva.⁶¹

Zásadní vliv na vývoj samosprávných orgánů, mimo konec druhé světové války, měly československé volby do Národního shromáždění v roce 1946. Výsledek těchto voleb znamenal posílení Komunistické strany Československa a znovuzrození národních výborů, které známe z rané existence meziválečného Československa. Vznik národních výborů znamenal zároveň zánik všech dosavadních obecních, okresních a zemských orgánů. Hierarchie národních výborů se členila na místní, okresní a zemské národní výbory. Národní výbory měly nyní funkci orgánů samosprávy a zároveň i státní správy, formálně byly ale rozdělovány na státní správu a samosprávu.⁶²

Po přijetí nové ústavy v roce 1948, označované také jako Květnová, se Československo stalo lidově demokratickou republikou. Dle nové ústavy se staly národní výbory vykonavatelem a nositelem státní moci v krajích, okresech a obcích. Samospráva jako taková existovala pouze naoko. Ve skutečnosti byly všechny národní výbory zcela podřízeny centralizačnímu řízení státu.⁶³ Samospráva na místní úrovni byla vykonávána městskými národními výbory, okresní národní výbory vykonávaly správní činnost okresů a na úrovni zemí ji vykonávaly zemské národní výbory. Mezi těmito výbory platil hierarchický způsob uspořádání a to vztahy podřízenosti a nadřízenosti. Všechny tyto výbory

⁵⁹ Dekret č. 27/1945 Sb. ze dne 17.7.1945 Dekret presidenta republiky o jednotném řízení vnitřního osídlení

⁶⁰ MALAST, Jan. *Teoretická východiska obecní samosprávy v České republice*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2016, str. 214

⁶¹ *Historický vývoj právní úpravy správního řízení a dalších postupů ve veřejné správě v českých zemích (1918-2005)*. V Olomouci: Právnická fakulta UP Olomouc ve spolupráci s nakl. Periplus a Filozofickou fakultou Univerzity Palackého, 2007. Studie a analýzy (Periplus), str. 206-207

⁶² HLEDÍKOVÁ, Z.; JANÁK, J.; DOBEŠ, J. *Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005, str. 423

⁶³ tamtéž str. 424

spadaly pod správu země. Nutno podotknout, že se nejednalo o samosprávné orgány.

Zákonem č. 280/1948 Sb.⁶⁴, o krajském zřízení účinným od 1. ledna 1949 skončilo zemské uspořádání a na jeho místo bylo dosazeno uspořádání krajské. S ukončením zemského uspořádání souvisí zrušení zemských národních výborů a jejich nahrazení krajskými národními výbory. Zákon o krajském zřízení zavedl 19 krajů a 270 okresů.⁶⁵ Veřejná správa prošla čistkou v personální oblasti. Stranická příslušnost a angažovanost měla přednost před samotnou odbornou způsobilostí pracovníka. To vedlo ke snížení efektivity výkonu ve veřejné správě.⁶⁶

Roku 1960 dochází na našem území k další reformě územního členění státu jehož základ je stanoven zákonem č. 36/1960 Sb., o územním členění státu, na jehož základě poklesl počet krajů na 10 plus hlavní město Praha, které se dále dělily na 108 okresů a ty pak následně na obce.

Ani přijetím další nové ústavy v roce 1960 nedošlo k obnovení územní samosprávy. Tato Ústava obsahovala prohlášení, že byl v zemi již vybudován socialismus. Zároveň měla vést k rozvíjení snah o vybudování komunismu. Důležitým článkem této Ústavy je článek 4, který zakotvil vedoucí úlohu KSČ v zemi.⁶⁷ Samospráva nemohla být uskutečněna z toho důvodu, že z hlediska financování byla závislá na centrálním rozpočtu a politickém systému jedné strany (KSČ), která by v případě fungování samospráv byla těmito samosprávami ohrožována.⁶⁸

Na místní úrovni v roce 1982 byly zavedeny tzv. střediskové obce. Jejich činnost vykonávaly místní národní výbory s rozšířenou působností. To znamená, že obec měla k dispozici určité kompetence navíc a mohla vykonávat správu pro

⁶⁴ Zákon č. 280/1948 Sb. ze dne 21.12.1948 Zákon o krajském zřízení

⁶⁵ MALAST, Jan. *Teoretická východiska obecní samosprávy v České republice*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2016, str. 221

⁶⁶ *Historický vývoj právní úpravy správního řízení a dalších postupů ve veřejné správě v českých zemích (1918-2005)*. V Olomouci: Právnická fakulta UP Olomouc ve spolupráci s nakl. Periplum a Filozofickou fakultou Univerzity Palackého, 2007. Studie a analýzy (Periplum), str. 219

⁶⁷ tamtéž str. 215

⁶⁸ HLEDÍKOVÁ, Z.; JANÁK, J.; DOBEŠ, J. *Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005, str. 451

více obcí. V důsledku lze shrnout, že tyto obce vedly spíše k zániku některých nestřediskových obcí a k oslabení vztahu správy s občany jiných obcí.⁶⁹

2.5 Reforma veřejné správy

2.5.1 Transformace

Nejprve je nutné vymezit dva základní pojmy týkající se této problematiky. Prvním, pro nás méně důležitým, je transformace veřejné správy. Ta představuje určitě změny v systému ekonomickém, politickém a sociálním. Ukázkovým příkladem je změna režimů ve střední a východní Evropě, kde byl stávající komunistický režim nahrazen režimem demokratickým a tržní ekonomikou. Tyto změny v systému vyžadují změnu stávající ústavy nebo přijetí nové. Zároveň probíhají i změny ve společnosti. Je nutné od sebe odlišovat reformu a transformaci v rámci veřejné správy, neboť transformace je jakási žádoucí změna pouze v oblasti veřejné správy v mezích platné ústavy.⁷⁰

2.5.2 Reforma

Reforma veřejné správy vede k větší výkonnosti veřejné správy a k uplatnění konkrétních požadavků správní vědy. Nahlíží se na ní jako na proces, který disponuje dvěma stránkami, a to obsahovou a časovou. Z hlediska obsahové stránky je hlavním úkolem určit, co má být změněno, a ze strany časové jde o stanovení lhůty plnění a jejich časovou posloupnost. Hlavním úkolem této reformy jsou změny v rámci její činnosti nebo plnění úkolů, organizaci a statusu zaměstnanců. Jakým směrem a v jakém rozsahu se bude reforma ubírat, závisí na dané strategii s předem danými cíli v daném časovém období. Správní reformu nelze označit za běžnou organizační změnu. Jedná se o důležitý zásah do věci veřejné správy, ať už do její struktury nebo vztahu občana a veřejné správy. Z důvodu její podstaty rozhoduje o reformě vždy orgán moci veřejné a zároveň za ni nese odpovědnost. Příkladem moci výkonné, která má právo rozhodovat o reformě, je vláda, ministerstvo, zákonodárny sbor nebo i obecní zastupitelstvo.⁷¹ Reforma veřejné správy započala pádem komunistického režimu koncem roku 1989. Jedním z hlavních prvků přechodu komunistické strany k demokratizaci

⁶⁹ MALAST, Jan. *Teoretická východiska obecní samosprávy v České republice*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2016, str. 224-225

⁷⁰ HENDRYCH, Dušan. *Správní věda: teorie veřejné správy*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, str. 47

⁷¹ tamtéž str. 47-50

naší správy bylo přijetí ústavního zákona č. 294/1990 Sb.⁷², jenž pozměnil hlavu sedmou Ústavou z roku 1960, která náležela národním výborům a místo nich byla nahrazena místní samosprávou. Zároveň tento zákon zkrátil volební období národních výborů.⁷³

Reforma veřejné správy bývá rozdělována na dvě období, na první a druhou fázi reformy. První fáze zhruba odpovídá období mezi léty 1990 až 2002. Hlavním důvodem první fáze reformy bylo přiblížit veřejnou správu poměrům v evropských zemích, kde se vyznačuje svou dvojkolejností, a to především oddělením samosprávy a státní správy. Zákon č. 367/1990 Sb.⁷⁴ o obcích (nazýváno též jako obecní zřízení) vydaný Českou národní radou, poukazuje na obce jako na základní jednotku územní samosprávy. Jde o veřejnou korporaci s pravomocí vlastnit majetek (zákon č. 172/1991 Sb., o přechodu některých věcí z majetku České republiky do vlastnictví obcí) a řídit správu svých záležitostí (zákon č. 576/1990 Sb., o pravidlech hospodaření s rozpočtovými prostředky České republiky). Obec disponuje občany, kteří zde mají hlášený trvalý pobyt, a územím, které vyplývá z katastru. Krom vojenských újezdů připadá každá část území ČR pod správu určité obce.⁷⁵ Strůjci reformy veřejné správy se zpočátku domnívali, že bude oživena samospráva v rámci měst a obcí a náležitosti krajských národních výborů případnou pod správu okresů a státu. Zákon č. 425/1990 Sb. o okresních úřadech, úpravě jejich působnosti a o některých dalších opatřeních s tím souvisejících vydaný Českou národní radou zrušil 7 doposud existujících krajských a 75 okresních národních výborů, jež vystřídalo 73 nových okresních úřadů. Krajské národní výbory spadly do kompetencí státní správy a okresních úřadů z důvodu absence krajské správy. Tento stav byl však označován pouze jako dočasný. Okresní úřady plnily funkci provizorní spoléhalo se na vytvoření vyššího stupně samosprávy v regionální úrovni. Takto nastolená situace měla být zhruba dvouletým přechodným řešením, ale nakonec vydržela až do roku 1997, kdy byl schválen zákon č. 347/1997Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávních celků. Jeho podstata spočívala ve vytvoření 14 nových

⁷² 294/1990 Sb., Ústavní zákon ze dne 18. července 1990, kterým se mění a doplňuje ústavní zákon č. 100/1960 Sb., Ústava Československé socialistické republiky, a ústavní zákon č.

143/1968 Sb., o československé federaci, a kterým se zkracuje volební období národních výborů
⁷³ *Historický vývoj právní úpravy správního řízení a dalších postupů ve veřejné správě v českých zemích (1918-2005)*. V Olomouci: Právnická fakulta UP Olomouc ve spolupráci s nakl. Príplum a Filozofickou fakultou Univerzity Palackého, 2007. Studie a analýzy (Príplum), str. 362

⁷⁴ Zákon České národní rady ze dne 4. září 1990 o obcích (obecní zřízení)

⁷⁵ HLEDÍKOVÁ, Z.; JANÁK, J.; DOBEŠ, J. *Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005, str. 485

správních celků.⁷⁶ Musím zmínit důležitý fakt, že i nadále zůstává v platnosti zákon č. 36/1960 Sb., o územním členění státu, podle kterého je Česká republika segmentována do krajů, ty jsou pak následně členěny na okresy a okresy se dělí na obce.⁷⁷

Druhá fáze reformy je spojena s důležitým zákonem v souvislosti s vytvořením krajů (zákon č. 129/2000 Sb., o krajích, označováno jako krajské zřízení). Stejně jako u krajů existuje zákon č. 128/2000 Sb., o obcích neboli také obecní zřízení. Oba tyto zákony se věnují otázkám hospodaření, majetku a funkčnosti celku.⁷⁸ Po zřízení vyšších územních samosprávných celků odstartovala druhá fáze reformy veřejné správy, jež spočívala v posílení územní samosprávy. Zákon č. 147/2000 Sb., o okresních úřadech zrušil činnost okresních úřadů, které u nás byly již od roku 1848, ke dni 31. prosinci 2002.⁷⁹ Činnost okresních úřadů byla tímto rokem ukončena a pravomoci, s jimiž okresní úřady disponovaly, přešly do rukou obcí s rozšířenou působností, zčásti do rukou krajů a jen ve zcela výjimečných případech do rukou státu. Dekoncentrace ústředních orgánů znamenala přenesení některých kompetencí na kraje v rámci přenesené působnosti. V rámci decentralizace státní správa svěřila krajům některé kompetence do jejich samostatné působnosti.⁸⁰ Je třeba připomenout, že stále platí zákon č. 36/1960 Sb., o územním členění státu, podle kterého stále existují okresy jako územní jednotky.⁸¹ S touto etapou reformy se vytvořil i nový druh obcí a to obce s rozšířenou působností. Namísto 76 okresních úřadů bylo vytvořeno 205 obcí s rozšířenou působností. V rámci decentralizace státní správy přešla státní správa na orgány obcí s rozšířenou působností, především takové činnosti, kde je žádoucí osobně se dostavit na úřad. Státní správa, jež přešla na tyto obce, zahrnuje evidenci obyvatelstva, vydávání občanských či řidičských průkazů a cestovních

⁷⁶ HLEDÍKOVÁ, Z.; JANÁK, J.; DOBEŠ, J. *Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005, str. 481

⁷⁷ *Historický vývoj právní úpravy správního řízení a dalších postupů ve veřejné správě v českých zemích (1918-2005)*. V Olomouci: Právnická fakulta UP Olomouc ve spolupráci s nakl. Periplum a Filozofickou fakultou Univerzity Palackého, 2007. Studie a analýzy (Periplum), str. 367

⁷⁸ tamtéž str. 378-379

⁷⁹ BALÍK, S. *Komunální politika*. Obce, aktéři a cíle místní politiky. Praha: GradaPublishing, a.s., 2009, str. 23-24

⁸⁰ GROSPÍČ, Jiří; VOSTRÁ, Lenka (eds.). *Reforma veřejné správy v teorii a praxi: problémy reformy veřejné správy v České republice, Ma arské republice, Polské republice a Slovenské republice: sborník z mezinárodní konference, Třešť, 22. - 24. října 2003*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004, str. 46

⁸¹ *Historický vývoj právní úpravy správního řízení a dalších postupů ve veřejné správě v českých zemích (1918-2005)*. V Olomouci: Právnická fakulta UP Olomouc ve spolupráci s nakl. Periplum a Filozofickou fakultou Univerzity Palackého, 2007. Studie a analýzy (Periplum), str. 380

dokladů. Dále vykonává i agendu dopravní, pod kterou spadá kromě výdeje řidičských průkazů i vedení registru motorových vozidel. Důležitou součástí výkonu obcí s rozšířenou působností je bezpochyby správa životního prostředí, ale i správa sociálního zabezpečení.⁸²

3 Obec s rozšířenou působností

V rámci reformy územní veřejné správy byla k 31. 12. 2002 ukončena činnost okresních úřadů a jejich působnosti byly přeneseny převážně na obce s rozšířenou působností. Tyto obce vykonávají od 1. 1. 2003 většinu působností okresních úřadů. Tímto rokem došlo ke zrušení 73 okresních úřadů v 76 okresech a jejich kompetence byly přesunuty na 205 vzniklých obcí s rozšířenou působností.⁸³

Obce III. typu jsou obce s rozšířenou působností. Obecní úřady obcí s rozšířenou působností mají oproti ostatním obecním úřadům některé oblasti působnosti navíc, a to nejen pro svůj vlastní, základní správní obvod, ale zpravidla i pro další obce v okolí. Jedná se o obce s nejširším rozsahem výkonu státní správy v přenesené působnosti. V území, které je spravováno obcemi s rozšířenou působností, se nacházejí i obce II. typu neboli obce s pověřeným obecním úřadem. Obec vykonává na svém území státní správu ve věcech, které stanoví zákon. Na tuto činnost dostává obec příspěvky ze státního rozpočtu.

Mezi činnosti obecního úřadu s rozšířenou působností patří zejména vydávání občanských a řidičských průkazů, technických průkazů k motorovým vozidlům, provádění evidence motorových vozidel, výkon činnosti živnostenského úřadu, rozhodování o dávkách státní sociální podpory, výkon správy na úseku ochrany životního prostředí, ochrany ovzduší, myslivosti, vodního a lesního hospodářství apod. Přenesená působnost u obce III. typu tj. u obce s rozšířenou působností zahrnuje vodoprávní úřad, povodňovou komisi, správu silnic II. a III. třídy, ochranu kulturních památek, živnostenský úřad aj.⁸⁴

⁸² HLEDÍKOVÁ, Z.; JANÁK, J.; DOBEŠ, J. *Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005, str. 484

⁸³ MALAST, Jan. *Teoretická východiska obecní samosprávy v České republice*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2016, str. 256

⁸⁴ Zákon č. 314/2002 Sb., zákon o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností

3.1 Právní úprava obce s rozšířenou působností

Obec s rozšířenou působností - Soustava územní samosprávy byla obohacena o obce s rozšířenou působností po ukončení výkonu okresních úřadů ke 31. 12. 2002.

Územní samospráva je jedním z podstatných znaků demokratického uspořádání společnosti. Zároveň má důležitou funkci v rámci výkonu veřejné správy na regionální a místní úrovni. Vážnost územní samosprávy je určena Ústavou, přičemž její právní základ zaručuje především hlava sedmá. Ústava představuje základ pro všechny typy obce.⁸⁵ Právní úpravou obce je dále i zákon č. 128/2000 Sb.⁸⁶, o obcích, označován jako obecní zřízení. Ústava vymezuje postavení obce jako základní územní samosprávný celek. Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, označované též jako obecní zřízení, pak blíže konkretizuje Ústavu ČR. Zákon o obcích ve svých paragrafech blíže specifikuje status obce, jeho území, občany a orgány, ale i samostatnou a přenesenou působnost obce.

Ústava České republiky ve svém článku 8 garantuje samosprávu územních samosprávných celků. Samospráva je charakteristickým znakem demokratického státu a článek 9 nepřipouští změnu důležitých náležitostí demokratického státu. Důležitým článkem je článek 87, který umožňuje orgánům územní samosprávy podat ústavní stížnosti proti nezákonnému zásahu státu do záležitostí samosprávného územního celku. Jak už jsem zmínila, blíže samosprávu specifikuje hlava sedmá Ústavy ČR v člancích 99 až 105.

Článek 99 vymezuje obce jako základní územní samosprávné celky a vyššími územními samosprávnými celky jsou pak kraje. Následující článek (101) poukazuje na územní samosprávné celky jako na územní společenství občanů, jejichž právem je právo na samosprávu. Kdy jsou tyto územní samosprávné celky správními obvody, stanoví zákon. Základním územním samosprávným celkem jsou obce, které jsou vždy součástí vyššího územního samosprávného celku, tedy kraje. Ty lze vytvářet nebo rušit pouze ústavním zákonem. Článek 101 hovoří o tom, že obec samostatně spravuje zastupitelstvo, totéž je to i u krajů jako u vyšších územních samosprávných celků, ty jsou také spravovány zastupitelstvem. Obce i kraje jsou veřejnoprávní korporace, jež mohou disponovat vlastním

⁸⁵ HENDRYCH, Dušan. *Správní věda: teorie veřejné správy*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014

⁸⁶ Zákon č. 128/2000 Sb., zákon o obcích (obecní zřízení)

majetkem a na základě vlastního rozpočtu hospodařit. Volbu členů zastupitelstva a jejich funkční období zaručuje článek 102. Členy zastupitelstev v demokratickém státě můžeme volit na základě tajného, všeobecného, rovného a přímého volebního práva. Jejich funkční období je čtyřleté. Před uplynutím funkčního období zákon určí podmínky pro nové volby zastupitelstva. Přijetím ústavního zákona č. 347/1997 Sb.⁸⁷, O vytvoření vyšších územních samosprávných celků, byl zrušen článek 103, který stanovoval, že o názvu vyššího územního samosprávného celku rozhodují zastupitelstva krajů. Článek 104 se dotýká působnosti zastupitelstva, kterou vytyčuje zákon. V rámci samostatné působnosti může obec rozhodovat ve věcech samosprávy, pokud je zákon nesvěřil do pravomocí zastupitelstva kraje. V mezích své působnosti jsou kraje oprávněny vydávat obecně závazné vyhlášky. Na základě zákona může státní správa svěřit výkon orgánům samosprávy, to zaručuje poslední 105. článek v hlavě sedmé Ústavy ČR. Posledním příkladem označujeme přenesenou působnost, která je zároveň zmíněna též v článku 79 Ústavy ČR, z něhož vyplývá, že orgány územní samosprávy, pokud jsou k tomu zákonem zmocněny, mohou vydávat právní předpisy secundum legem⁸⁸

Podrobnější právní úprava je specifikována v zákoně č. 128/2000 Sb., o obcích (obecním zřízení) přijatý na základě reformy veřejné správy, který nahradil zákon stejnojmenného názvu č. 367/1990 Sb.⁸⁹, o obcích. Jak už bylo zmíněno výše, zákon o obcích upravuje postavení obce, občany a územní základy obce. Zároveň se zaměřuje i na samostatnou a přenesenou působnost obce, na její orgány, ale i na vydávání právních předpisů. V tomto zákoně je také právně ukotveno hospodaření obce. Obsahuje i mnoho dalších ustanovení, která upravují právní základ obce.

Do základní právní úpravy obcí s rozšířenou působností patří krom obecního zřízení také zákon č. 314/2002 Sb., zákon o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností. Ve svém druhém paragrafu odkazuje na přílohu č. 2 tohoto zákona, kde jsou stanovy obce s rozšířenou působností. Následující paragraf 3 zmocňuje pomocí vyhlášky

⁸⁷ Ústavní zákon ze dne 3. prosince 1997, o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

⁸⁸ Ústava České republiky, ústavní zákon č. 1/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 347/1997 Sb., 300/2000 Sb., 448/2001 Sb., 395/2001 Sb., 515/2002 Sb., 319/2009 Sb., 71/2012 Sb. a 98/2013 Sb., čl.8,79, 99-105

⁸⁹ Zákon České národní rady ze dne 4. září 1990 o obcích (obecní zřízení)

Ministerstvo vnitra stanoví správní obvod pro obce s rozšířenou působností, ale také obcím s pověřeným obecním úřadem. Tento zákon nabyl účinnosti k 1. lednu 2003, kromě paragrafu 4, ten nabyl účinnosti dnem vyhlášení. V paragrafu 4 je zakotven finanční příspěvek obcím z nákladů vynaložených na přípravu výkonu státní správy. Příspěvek se vztahuje na systém správních a dopravních evidencí, včetně komunikačního připojení a technického vybavení, zároveň obec obdrží příspěvek, pokud rozšířený výkon státní správy bude dlouhodobě vykonávat mimo administrativní budovy v majetku státu.⁹⁰

Do právní úpravy obcí lze zahrnout i zákony o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů č. 491/2001 Sb., zákon č. 213/2002 Sb., o úřednících územních samosprávných celků a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních samosprávných celků, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 199/1994 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 22/2004 Sb., o místním referendu, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů, a další.

Do právní úpravy obcí s rozšířenou působností patří zajiště i další zákony a prováděcí předpisy neboli nařízení vlády a vyhlášky ministerstev. Své záležitosti si obce mohou upravovat vydáváním obecně závazných vyhlášek a nařízeními podle vlastního uvážení. Musím podotknout, že obce jsou mimo jiné také vázány evropským právem. Mezi základní evropské prameny patří Evropská charta místní samosprávy přijatá v roce 1985 Radou Evropy. Pro Českou republiku vešla v platnost až 1. září 1999. Přijetím této charty se Česká republika zavázala k dodržování určitých základních principů a zásad v rámci místní samosprávy, na kterých měl být postaven model místní samosprávy v evropských státech, především v západní Evropě.⁹¹

3.2 Charakteristika obce s rozšířenou působností

Při charakteristice obce s rozšířenou působností se zaměřím na zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ze kterého budu vycházet. Tento zákon je konstruován

⁹⁰ Zákon č. 314/2002 Sb., zákon o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností

⁹¹ Sdělení č. 181/1999 Sb., o přijetí Evropské charty místní samosprávy

pro všechny typy obcí, tím pádem je i pro všechny typy obcí platný. Nejprve se zaměřím na postavení obcí, jež vymezuje zákon o obcích. Postavení obce je zakotveno v prvním díle hlavě I. tohoto zákona. Paragraf 1 určuje obec jako základní územní samosprávné společenství občanů vymezené vlastní hranicí. Tento územní celek je veřejnoprávní korporací s právem vlastnit majetek. V právních vztazích vystupuje vlastním jménem na vlastní odpovědnost. Úkolem obce je péče o rozvoj svého území a požadavků občanů. Je povinna hájit veřejný zájem při plnění vlastních záležitostí. V díle prvním v hlavě I. zákona je zmíněn status obce z hlediska jeho rozdělení na obce, městyse, města a statutární města. Pokusím se alespoň o stručné přiblížení jednotlivých statusů obce. Podle paragrafu § 3 zákona o obcích může předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády prohlásit obec za město, pokud má alespoň 3000 obyvatel. Titul městyse souvisel dříve s právem pořádat týdenní a dobytčí trhy. Po roce 1948 se přestal tento název používat. Od roku 2006 je znovu obnoven. Jedná se o typ obce, který stojí významově a velikostí mezi městem a vesnicí. Městem rozumíme obec, která má minimálně 3 000 obyvatel. Jedná se o titul udělovaný za určitých podmínek předsedou Poslanecké sněmovny. Město může tvořit více původních měst nebo může zahrnovat i okolní vesnice, které nejsou samostatnými obcemi. Mezi hlavní znaky města patří velikost, velká hustota osídlení, poskytování vzdělávacích, kulturních a obchodních funkcí pro okolí. Město, kterému tento status přiznává zákon. Statutární město může vlastní vyhláškou zvanou statut města zřídit městské části nebo obvody a přenést na ně části svých kompetencí. Hlavní město označuje status přiznaný zvláštním zákonem pouze Praze. Je upraven vlastním zákonem č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze. Tento zákon říká, že je hlavním městem, obcí a krajem zároveň. V dílu prvním hlavy I. je obcím přiznána orgánům samosprávy pravomoc vydávat obecně závazné vyhlášky v rámci samostatné působnosti a nařízení mohou vydávat v přenesené působnosti. Touto tematikou a orgány obcí se budu ve své práci ještě podrobněji věnovat níže.

Díl druhý hlavy I. tohoto zákona určuje práva a povinnosti občana obce. Občanem obce se může stát každá fyzická osoba, která má hlášený trvalý pobyt v obci a je zároveň státním občanem České republiky. Mezi práva občanů patří pasivní a aktivní volební právo, právo na vyjádření názoru k návrhu rozpočtu obce

nebo právo vyjadřovat svá stanoviska při zasedání zastupitelstva, rovněž pak i podávání návrhů, připomínek a podnětů orgánům obce.

V hlavě I. díl 3 poukazuje na území obce a jeho změny. Pokud není zvláštním zákonem stanoveno jinak, každá část území státu je součástí některé obce. Obce, které jsou spolu v sousedství, se mohou slučovat na základě dohody. Zároveň se obec může připojit k jiné sousedící obci. Naopak se může obec i oddělit. Po oddělení části musí oddělená i stávající obec splňovat určité podmínky a to alespoň 1000 občanů a musí její katastrální území sousedit nejméně se dvěma obcemi, nebo jednou obcí a cizím státem. Občané musejí souhlasit s oddělením části obce v místním referendu.

Obce III. typu jsou obce s rozšířenou působností. Obecní úřady obcí s rozšířenou působností mají oproti ostatním obecním úřadům některé oblasti působnosti navíc, a to nejen pro svůj vlastní, základní správní obvod, ale zpravidla i pro další obce v okolí. Jedná se o obce s nejširším rozsahem výkonu státní správy v přenesené působnosti. V území, které je spravováno obcemi s rozšířenou působností, se nacházejí i obce II. typu neboli obce s pověřeným obecním úřadem. Obec vykonává na svém území státní správu ve věcech, které stanoví zákon. Na tuto činnost dostává obec příspěvky ze státního rozpočtu. Mezi činnosti obecního úřadu s rozšířenou působností patří zejména vydávání občanských a řidičských průkazů, technických průkazů k motorovým vozidlům, provádí evidenci motorových vozidel, provádí činnosti živnostenského úřadu, rozhoduje o dávkách státní sociální podpory, provádí správu na úseku ochrany životního prostředí, ochrany ovzduší, myslivosti, vodního a lesního hospodářství apod. Přenesená působnost u obce III. typu, tj. u obce s rozšířenou působností, zahrnuje vodoprávní úřad, povodňovou komisi, správu silnic II. a III. třídy, ochranu kulturních památek, živnostenský úřad aj.

Jak jsem již zmínila, obce s rozšířenou působností vznikly na základě II. fáze reformy veřejné správy. Tyto obce převzaly část agendy okresních úřadů,

které k 31. 12. 2002 zanikly.⁹² V současnosti nalezneme na našem území 205 obcí s rozšířenou působností.⁹³

Tabulka č. 1: Kraje ČR dle počtu ORP (zákon č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností)

Kraj	Počet obcí s rozšířenou působností
Středočeský kraj	26
Moravskoslezský kraj	22
Jihomoravský kraj	21
Jihočeský kraj	17
Ústecký kraj	16
Královéhradecký kraj	15
Pardubický kraj	15
Plzeňský kraj	15
Vysočina	15
Olomoucký kraj	13
Zlínský kraj	13
Liberecký kraj	10
Karlovarský kraj	7
Celkem	205

Problémy spojené s tímto typem obcí jsou především ve vymezení správních obvodů obcí s rozšířenou působností. Dříve tyto správní obvody měly usnadnit dostupnost veřejné správy občanům, proto byly zřízeny v takto hojném počtu. Zprvu měly obce zhruba srovnatelný počet obyvatel, v současnosti se správní obvody v počtu obyvatel velice liší.

⁹² *Historický vývoj právní úpravy správního řízení a dalších postupů ve veřejné správě v českých zemích* (1918-2005). V Olomouci: Právnická fakulta UP Olomouc ve spolupráci s nakl. Periplum a Filozofickou fakultou Univerzity Palackého, 2007. Studie a analýzy (Periplum), str. 380

⁹³ Vyhláška ze dne 24. června 2004, kterou se mění vyhláška č. 388/2002 Sb., o stanovení správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem a správních obvodů obcí s rozšířenou působností

Tabulka č.2: Správní obvody v Jihočeském kraji seřazené podle počtu obyvatel k 1. 1. 2016

(zdroj: ČSÚ, dostupné z:

https://www.czso.cz/documents/11256/44998663/OKR_ORP_POU_2016.pdf/c51ba00b-b6ba-496e-b5d3-26e9fcd06fb5?version=1.4)

Správní obvod	Počet obyvatel
České Budějovice	157 925
Tábor	80 412
Písek	52 265
Jindřichův Hradec	47 377
Strakonice	45 271
Český Krumlov	41 674
Prachatice	33 318
Třeboň	24 772
Soběslav	21 957
Kaplice	19 426
Dačice	19 210
Trhové Sviny	18 815
Milevsko	18 476
Vimperk	17 420
Týn nad Vltavou	14 104
Blatná	13 787
Vodňany	11 625
Celkem	637 834

Jak již bylo uvedeno výše, obce s rozšířenou působností mají ze zákona nárok na úhradu nákladů spojených s výkonem státní správy. Tyto náhrady jsou pouze formou finančního příspěvku na úhradu provozních záležitostí, pokud obec nevyužívá administrativní budovy státu a mzdových výdajů spojených se zaměstnanci provozujícími státní správu. Mluvíme pouze o příspěvku, zbylé náklady si musí hradit obec sama z jiných zdrojů. Příkladem finančních příjmů jsou správní pokuty a sankční platby.⁹⁴ Tyto finanční prostředky nejsou dostačující a nepokrývají náklady spojené s výkonem státní moci, proto si musí obec vyhradit část ze svého rozpočtu.

3.3 Působnost obce s rozšířenou působností

Působnost jako taková znamená pověření správou určitého zaměření. Při rozdělování činností je potřeba stanovit předmět a rozsah působnosti. Je nutné zmínit rozdělení mezi působností a pravomocí. Působnost znamená, jaký orgán je

⁹⁴ Ministerstvo vnitra České republiky: Příspěvek na výkon státní správy [online]. 2016 [cit. 2017-03-23]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/prispevek-na-vykon-statni-spravy-prispevek-na-vykon-statni-spravy.aspx>

věcně příslušný k výkonu činnosti, a pravomoc je souhrnem právních prostředků, které zabezpečují plnění úkolů.⁹⁵ Rozeznáváme dva základní typy působností, a to působnost věcnou nebo územní. Můžeme ale nalézt trojí členění působnosti. Kromě působnosti územní a věcné je vymezena působnost osobní.

Působnost územní je určena hranicemi územního obvodu obce nebo kraje. Orgány územních samosprávných celků mají oprávnění vykonávat své úkoly ve svém územním obvodu. Obce s rozšířenou působností mohou svou činnost vykonávat i mimo rámec svého území pod podmínkou platné zákonné úpravy. V rámci přenesené působnosti může dojít i k rozšíření územního obvodu na základě veřejnoprávní smlouvy mezi obcemi.

Druhým typem je působnost věcná, do které spadají veřejné záležitosti různého typu. V této působnosti náleží obcím záležitosti v oblasti veřejného pořádku. Mohou obecně závaznou vyhláškou stanovit výši místních poplatků nebo mají právo hospodařit s vlastním majetkem. Věcná působnost také vymezuje okruh práv a povinností, jež právní řád přiznává k plnění úkolů obce nebo kraje.⁹⁶

Pod osobní působností si nelze představit nic jiného než osoby, na které se právní předpisy vztahují. Zavazují všechny osoby na území obce, ať už fyzické či právnické, to je určeno předmětem úpravy. Někdy se může stát, že právní úprava obce působí i vůči jiným obcím či státu. Dochází k tomu, pokud část majetku na území obce patří do jiné obce nebo státu.⁹⁷

Dualismus veřejné správy je členěn na státní správu a samosprávu. Z hlediska působnosti územních samosprávných celků v České republice je můžeme rozdělit na dvě skupiny. První skupinu tvoří působnost samostatná, vykonávaná obcí a krajem vlastním jménem a na vlastní odpovědnost. Skupinou druhou myslíme působnost přenesenou, kterou můžeme charakterizovat tím, že stát na základě zákona přenesl část pravomocí na orgány obce nebo kraje.⁹⁸

⁹⁵ HORZINKOVÁ, Eva a Vladimír NOVOTNÝ. *Základy organizace veřejné správy v ČR*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, str. 27-28

⁹⁶ KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů - základy komunálního práva*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR), str. 163-164

⁹⁷ KOUDELKA, Zdeněk. *Průvodce územní samosprávou: po 1.1.2003 : včetně úplného znění obecního a krajského zřízení*. Praha: Linde, 2003, str. 46

⁹⁸ KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů - základy komunálního práva*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR), str. 164-165

3.3.1 Samostatná působnost

Obec v samostatné působnosti, jak je zakotveno v zákoně o obcích, spravuje své záležitosti v zájmu obce a svých občanů, pokud je zákon nesvěřil do působnosti kraje. Dále obec ve svém správním obvodu dbá o soulad místních předpokladů s místními zvyklostmi o vytvoření příznivých podmínek pro rozvoj sociální péče a pro uspokojení potřeb svých občanů. Těmito potřebami jsou myšleny především potřeba bydlení, ochrany, rozvoje zdraví, dopravy a spojů, potřeby informací, výchovy a vzdělávání, celkového kulturního rozvoje a ochrany veřejného pořádku.⁹⁹ Ústava zaručuje ve svém článku 100 právo územních samosprávných celků na samosprávu. Z Ústavy lze vyčíst i demokratickou strukturu územních samosprávných celků v rámci zastupitelstva a jejich voleb.¹⁰⁰

V rámci samostatné působnosti by se mělo vycházet ze základu samosprávy a tím je právo místního společenství samostatně řídit správu svých záležitostí. Při výkonu činností obce v rámci samostatné působnosti by mělo zákonodárství brát v potaz zásady proporcionality a subsidiarity. v prvním případě jde o zvážení přiměřenosti při svěřování záležitostí samosprávnému celku. Orgán obce by měl upravovat záležitosti relativně samostatně. Zároveň by měla obec respektovat ústavní základ, který svou činností nemůže měnit. Subsidiaritou se rozumí svěřeni veřejných záležitostí územního charakteru obcím. Pokud územní samosprávné celky nejsou schopny je efektivně spravovat nebo překračují rámec obce, jsou svěřeny vyšším územním samosprávným celkům, případně případnou do působnosti státu.¹⁰¹

Samostatná působnost obcí a krajů je vzájemně autonomní, to znamená, že každý územní samosprávný celek si samostatně řeší své záležitosti. Ačkoli by se mohlo na první pohled zdát, že obce jsou podřízeny krajům nebo jiným orgánům, není to pravda. Obce i kraje jsou svým výkonem nezávislé z pohledu samostatné působnosti obce.¹⁰² Do výkonu samostatné působnosti obce mohou zasahovat státní orgány a orgány vyšších územních samosprávných celků pouze způsobem, jež stanoví zákon. Pouze zákonem může být omezen okruh záležitostí, který spadá do výkonu obce v samostatné působnosti. Důležitým ustanovením v rámci

⁹⁹ Zákon č. 128/2000 Sb., zákon o obcích (obecní zřízení), § 35

¹⁰⁰ Ústavní zákon ze dne 3. prosince 1997, o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, čl. 100

¹⁰¹ KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů - základy komunálního práva*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR, str. 173

¹⁰² HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 7. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2009. Beckovy právnické učebnice, str. 164

samostatné působnosti je § 7, který stanovuje, že obec spravuje své záležitosti samostatně, a § 8 zákona o obcích, v němž stojí, že pokud zákon nestanoví, že jde o přenesenou působnost, jedná se vždy o působnost samostatnou.¹⁰³

V samostatné působnosti obce je její výkon zajišťován zejména zastupitelstvem a radou. Zastupitelstvo disponuje pravomocí vydávat obecně závazné vyhlášky, které může obec ukládat v rámci těchto vyhlášek; jsou vymezeny v obecním zřízení v jeho § 10. Zde například stojí, že obec může zakázat ty činnosti, které jsou v rozporu s dobrými mravy, ochranou bezpečnosti obce, zdraví, majetku nebo by mohly narušovat veřejný pořádek. Dále se věnují ochraně životního prostředí a udržování čistoty ulic a jiných prostranství obce nebo stanovují podmínky pro kulturní a jiné akce včetně diskoték. V ustanovení § 35 zákona o obcích nalezneme neúplný výčet činností, které obec v samostatné působnosti vykonává.

Podle obecního zřízení do samostatné působnosti obce patří:

- zakládání a zřizování právnické osoby a organizační složky obce - § 35a odst. 1
- zřízení obecní policie - § 35a odst. 2
- udělování čestného občanství a cen obce - § 36
- hospodaření obce s jejím majetkem - § 38
- sestavování rozpočtu a závěrečného účtu - 44
- spolupráce mezi obcemi - § 46
- spolupráce obce s fyzickými a právnickými osobami - § 54
- spolupráce s obcemi jiných států - § 55
- ukládání pokut za správní delikty - § 58
- pořádání voleb do zastupitelstev obcí a místního referenda - § 60

a další záležitosti, týkající se orgánů obce (jejich organizace, materiální a personální zabezpečení).¹⁰⁴

Další právní úpravou vztahující se k samostatné působnosti obce je zákon č. 565/1990 Sb.¹⁰⁵, o místních poplatcích, který upravuje například poplatky ze psů, ze vstupného, za lázeňský nebo rekreační pobyt, aj. Zákon č. 185/2001 Sb.¹⁰⁶, o odpadech, je zákonem upravujícím odpad v obci. Jeho obsah se vztahuje na předcházení vzniku odpadů a na nakládání s nimi, aby bylo dodržena ochrana

¹⁰³ Zákon č. 128/2000 Sb., zákon o obcích (obecní zřízení), § 7-8

¹⁰⁴ tamtéž

¹⁰⁵ Zákon č. 565/1990 Sb., zákon České národní rady o místních poplatcích

¹⁰⁶ Zákon č. 185/2001 Sb., zákon o odpadech a o změně některých dalších zákonů

životního prostředí a ochrana lidského zdraví. Právní úpravou upravující chod v obci je také školský zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělání. Tento zákon udává podmínky, podle nichž by se mělo vzdělání a výchova řídit, vymezuje práva a povinnosti fyzických a právnických osob při vzdělání a vymezuje, do jaké míry může zasahovat státní správa a samospráva ve školství.

3.3.2 Přenesená působnost

Přenesená působnost obce se odvíjí od moci státní. Její základ je tvořen přenesením pravomocí z moci státní na orgány obce, popřípadě kraje, které jsou dány zákonem. Tento výkon označujeme jako nepřímý výkon státní správy, to znamená, že výkon státní správy je vykonáván jiným orgánem než státem.¹⁰⁷

V České republice platí, že stát může územním samosprávným celkům svěřit pouze takové povinnosti, jež jsou uloženy na základě zákona. Tyto povinnosti mohou být dány přímo zákonem, na základě zákona opatřením státního orgánu, nebo pokud to umožní zákon, na základě dohody mezi dvěma samosprávnými celky. Výkon v přenesené působnosti jednoho orgánu je svěřen jinému samosprávnému orgánu.

V rámci přenesené působnosti plní samosprávní celky povinnosti státu, tudíž vzniká povinnost státu přispívat na finanční a materiální náklady spojené s výkonem státní správy. Tato povinnost je zakotvena v zákoně o obcích v § 62, kde stojí, že obce dostanou příspěvek ze státního rozpočtu na plnění úkolů v přenesené působnosti. Výše příspěvku ze státního rozpočtu se řídí pravidly uvedenými v zákoně o státním rozpočtu č. 457/2016 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2017.¹⁰⁸

¹⁰⁷ HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 7. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2009. Beckovy právnické učebnice, str. 178

¹⁰⁸ KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů - základy komunálního práva*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR, str. 191

Tabulka č. 3 - Příspěvek na výkon státní správy ORP Třeboň (zdroj: MVČR, dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/prispevek-na-vykon-statni-spravy-prispevek-na-vykon-statni-spravy.aspx>)

Rok	Finanční příspěvek
2017	17 691 600
2016	16 532 600
2015	16 353 000
2014	16 411 800
2013	16 441 700
2012	16 545 000
2011	16 941 900
2010	20 567 200

Přenesená působnost obce je zakotvena i Ústavou ČR, konkrétně v článku 105. Toto ustanovení pojednává o tom, že výkon státní správy lze svěřit orgánům územních samosprávných celků, pokud to stanoví zákon. Orgány územních samosprávných celků po přenesení výkonu státní správy se nestávají orgány státními, nadále zůstávají součástí orgánů svého územního celku. Další právní úpravou upravující přenesenou působnost je už zmíněný zákon o obcích. Již v § 7 můžeme nalézt, že výkon státní správy svěřený orgánu obce vykonává orgán obce jako svou přenesenou působnost. Je očividné, že tento zákon dělí působnost na samostatnou a přenesenou, neboť samostatnou působnost zmiňuje hlava II tohoto zákona a hlava III upravuje působnost přenesenou.¹⁰⁹

V rámci přenesené působnosti je na základě zvláštních zákonů přenesena státní správa na obce s pověřeným obecním úřadem nebo právě na obce s rozšířenou působností. Obce můžeme podle jejich výkonu státní správy dělit do tří skupin. První skupinou jsou obce, jejichž orgány vykonávají státní správu v základním rozsahu nebo též obce I. typu. Další skupinou jsou obce II. typu, které vykonávají širší rozsah přenesené působnosti, ty můžeme též označovat jako obce s pověřeným obecním úřadem. Poslední, třetí skupinou jsou obce s rozšířenou působností nebo obce III. typu. Jejich výkon státní správy má nejširší pole působnosti.¹¹⁰

¹⁰⁹ KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů - základy komunálního práva*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR, str. 192-193

¹¹⁰ Zákon č. 128/2000 Sb., zákon o obcích (obecní zřízení), § 61

Jelikož tématem mé práce je obec s rozšířenou působností, zaměřím se podrobněji právě na ni. Jak už bylo dříve zmíněno, obce s rozšířenou působností, s účinností k 1.lednu 2003, převzaly část působnosti okresních úřadů, které byly zrušeny. Na tyto obce stát přenesl pravomoci v základním rozsahu, také v rozsahu pověřeného obecního úřadu, ale zároveň i v rozsahu rozšířené působnosti, které vykonává pro celý svůj správní obvod na základě prováděcího právního předpisu v rozsahu svěřeném zvláštními zákony. K 1. lednu 2016 bylo sčítáno 205 obcí s rozšířenou působností, které jsou vyjmenované v zákoně č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností. Správní obvody obcí s rozšířenou působností jsou určeny vyhláškou Ministerstva vnitra č. 388/2002 Sb., o stanovení správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem a správních obvodů obcí s rozšířenou působností. Obec s rozšířenou působností může na základě veřejnoprávní smlouvy podepsané mezi oběma smluvními stranami vykonávat přenesenou působnost i pro jiné obce také s rozšířenou působností. Tuto smlouvu mohou tyto obce stejného typu uzavřít na základě souhlasu Ministerstva vnitra.¹¹¹

V přenesené působnosti může obec vydávat svá nařízení. Tyto právní předpisy musí být vydávány v souladu se zákonem a jinými právními předpisy. Nařízení obce je oprávněna vydávat rada, pokud není v obci zřízena, je tato činnost přenesena na zastupitelstvo obce. Obce s rozšířenou působností mají zvláštní postavení, na základě zmocnění zvláštními zákony, a to vydávat nařízení s platností pro celý svůj správní obvod. Mezi zákony, ve kterých můžeme najít zmocnění k vydání nařízení obce s rozšířenou působností, je například zákon č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, zákon č. 114/1992 Sb., České národní rady o ochraně přírody a krajiny nebo zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně některých zákonů (lesní zákon). Obec se při výkonu přenesené působnosti je nadále povinna se řídit i právním řádem, usnesením vlády či směrnicemi ústředních správních orgánů. Pouze v rámci vnější formy činnosti obce se řídí pouze právním řádem. Směrnice ústředních správních orgánů musí být publikovány ve Věstníku vlády, pokud mají zavazovat obce či kraje.¹¹²

¹¹¹ KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů - základy komunálního práva*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR, str. 200-201

¹¹² KOUDELKA, Zdeněk. *Průvodce územní samosprávou: po 1.1.2003 : včetně úplného znění obecního a krajského zřízení*. Praha: Linde, 2003, str. 37

3.4 Organizační struktura obce s rozšířenou působností

Organizační strukturu představují orgány obce s rozšířenou působností, které jsou vymezeny v paragrafu 5 zákona o obcích. Tyto orgány vykonávají jak samosprávu obce, tak i výkon státní správy, jenž byl na ně přenesen.

Jak už jsem zmínila, paragraf 5 obecního zřízení obsahuje výčet orgánů obce. „*Obec je samostatně spravována zastupitelstvem obce; dalšími orgány obce jsou rada obce, starosta, obecní úřad a zvláštní orgány obce.*“¹¹³ Zastupitelstva obcí mohou dále zakládat své kontrolní orgány, jimiž jsou výbory, a rada obce si může zřídit komise jako své poradní orgány.

Jediným orgánem obce, který má ústavní zakotvení, je zastupitelstvo zřizované v každé obci. Zastupitelstvo je kolegiální orgán, který disponuje pravomocí vydávat obecně závazné vyhlášky v rámci své působnosti. Rozhoduje o věcech týkajících se samosprávy, což je zakotveno v Ústavě ČR, tedy pokud nejsou svěřeny zastupitelstvu kraje. Zároveň Ústava zaručuje volby na základě tajného, přímého, rovného a všeobecného volebního práva. Toto ustanovení je zakotveno i v zákonu č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, v paragrafu 2. Tento zákon se zabývá podrobněji volbou do zastupitelstev obcí. Zákon o obcích ve své hlavě IV. určuje počet členů zastupitelstva, které se odvíjí od počtu obyvatel v obci.

Tabulka č. 4 - Počet členů zastupitelstva (zdroj: zákon č. 128/2000 Sb., zákon o obcích)

Počet obyvatel	Počet členů
do 500	5 - 15
500 - 3 000	7 - 15
3 000 - 10 000	11 - 25
10 000 - 50 000	15 - 35
50 000 - 150 000	25 - 45
nad 150 000	35 - 55

V článku 102 Ústavy ČR stojí, že funkční období člen zastupitelstva je čtyřleté. Ve svém odstavci druhém zmiňuje, že zákon určí, za jakých podmínek se

¹¹³ Zákon č. 128/2000 Sb., zákon o obcích (obecní zřízení)

vyhlásí volby nové.¹¹⁴ Mandát člena zastupitelstva vzniká jeho zvolením na základě ukončení hlasování. Jelikož jde o veřejnou funkci, nesmí být za její výkon krácen na svých právech plynoucích z jeho pracovního poměru. V obecním zřízení jsou stanoveny odměny, které zastupitelům náleží za výkon funkce a jsou zásadně vypláceny z rozpočtu obce. Podle tohoto zákona lze dělit členy na uvolněné a neuvolněné. Uvolněný člen zastupitelstva vykonává svou funkci jako své, "hlavní zaměstnání, neboli na plný úvazek." Uvozovky příkládám z důvodu, že zastupitel nemůže být zaměstnancem obce. Neuvolněný člen zastupitelstva vykonává vedle své profese funkci zastupitele.¹¹⁵ Člen zastupitelstva obce je oprávněn předkládat návrhy na projednání zastupitelstvu obce, radě obce, výborům a komisím, pokud jsou zřízeny. Může také vznášet dotazy, připomínky a podněty k radě obce a jejím jednotlivým členům, dále může požadovat od zaměstnanců obecního úřadu informace související s výkonem jejich funkce. Mezi povinnosti člena zastupitelstva patří povinnost účastnit se zasedání zastupitelstva obce a plnit úkoly, které mu byly uloženy. Je povinen hájit zájmy občanů a na veřejnosti vystupovat tak, aby nedošlo ke znevážení jeho funkce.¹¹⁶

Do pravomoci zastupitelstva patří rozhodování o nejdůležitějších záležitostech patřících do samostatné působnosti. Tyto záležitosti jsou vymezeny v § 84 a 85 zákona o obcích, mezi něž patří především schvalování programu rozvoje obce, schvalování rozpočtu a závěrečného účtu, zřizování trvalých i dočasných peněžních fondů, zřizování a rušení právnických osob, příspěvkových organizací a organizačních složek obce, vydávání obecně závazných vyhlášek, volba a odvolávání starosty, místostarosty a dalších členů rady obce, určování počtu členů rady obce na další funkční období, určování počtu dlouhodobě uvolněných členů zastupitelstva, zřizování a rušení obecní policie, stanovení výše odměn neuvolněným členům zastupitelstva, rozhodování o vyhlášení místního referenda, rozhodování o spolupráci s jinými obcemi a o formě této spolupráce apod. Mezi další záležitosti, které řeší zastupitelstvo, spadají i náležitosti majetkové, jako nabývání a převod nemovitých věcí včetně vydání nemovitostí podle zvláštních zákonů, převod bytových a nebytových prostor z majetku obce, uzavření smlouvy o přijetí a poskytnutí úvěru nebo půjčky, o poskytnutí dotace, o

¹¹⁴ Ústavní zákon ze dne 3. prosince 1997, o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, čl. 102

¹¹⁵ *Deník veřejné správy: Práva a povinnosti zastupitelů* [online]. 2007 [cit. 2017-03-23]. Dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6272351>

¹¹⁶ Zákon č. 128/2000 Sb., zákon o obcích (obecní zřízení), § 84-85

převzetí dluhu, o převzetí ručitelského závazku, o přistoupení k závazku a smlouvy o sdružení aj. Zastupitelstvo ze svých členů volí starostu, který se mu za výkon své funkce zodpovídá, navenek obec zastupuje především starosta, dále pak místostarosta a členy rady obce. Jak už jsem zmínila, jednou z pravomocí zastupitelstva je vydávání obecně závazných vyhlášek, kromě nich může také vydávat nařízení obce, pokud není zřízena rada. V tomto případě by zastupitelstvo vykonávalo státní správu. V přenesené působnosti může zastupitelstvo vykonávat pouze ty věci, které mu jsou určeny zákonem. Zastupitelstvo zasedá dle potřeby nejméně jednou z 3 měsíce.¹¹⁷ Tato zasedání bývají přístupná veřejnosti a jsou svolávána a řízena starostou obce. O průběhu zasedání se vede zápis, který je k nahlédnutí na obecním úřadě. Zastupitelstvo je usnášení schopné, pokud je přítomna nadpoloviční většina všech jeho členů. K přijetí usnesení či rozhodnutí je potřeba souhlasu nadpoloviční většiny členů zastupitelstva.¹¹⁸

Na základě zákona o obcích si může zastupitelstvo zřizovat výbory jako své kontrolní orgány. Výbory zastupitelstva mohou kontrolovat činnost obecního úřadu, ale nemohou obecnímu úřadu ani jednotlivým zaměstnancům ukládat úkoly. Předsedou každého výboru je vždy člen zastupitelstva. Počet členů výboru je vždy lichý. Schází se dle potřeby a jednání bývají neveřejná. Usnesení výboru je platné, souhlasí-li s ním nadpoloviční většina všech jeho členů. Zastupitelstvo je povinno vždy zřídit výbor finanční a kontrolní. Pokud je v obci více jak 10 % občanů s cizí národností, je povinností zastupitelstva zřídit výbor pro národnostní menšiny¹¹⁹ Finanční výbor musí být nejméně tříčlenný. Mezi jeho členy nemůže být starosta, místostarosta, tajemník ani účetní. Jeho hlavním úkolem je provádění kontroly hospodaření s majetkem a finančními prostředky obce a plnění dalších úkolů, kterými ho pověří zastupitelstvo obce. Pro kontrolní výbor platí stejná pravidla, jako pro výbor finanční. Jeho úkolem je kontrola plnění usnesení zastupitelstva, kontrola dodržování právních předpisů ostatními výbory a plnění dalších kontrolních úkolů, kterými jej pověří zastupitelstvo obce. Komise je poradním orgánem a zřizuje ho rada obce. Zároveň může být i výkonným orgánem a za své činnosti je odpovědná radě obce. Komise může být výkonným

¹¹⁷ Zákon č. 128/2000 Sb., zákon o obcích (obecní zřízení), § 92

¹¹⁸ tamtéž § 87 a dál

¹¹⁹ tamtéž § 117 a dál

orgánem v přenesené působnosti, pokud jí starosta svěří výkon státní správy.¹²⁰ V tomto případě komise odpovídá starostovi obce.¹²¹

Rada je výkonným orgánem obce v oblasti samostatnosti a je tvořena starostou a místostarostou nebo místostarosty a dalšími radními. Ze své činnosti odpovídá zastupitelstvu. V rámci přenesené působnosti má právo rada rozhodovat pouze, pokud tak stanoví zákon. V této působnosti radě náleží vydávání nařízení obce. Rada má za úkol připravovat návrhy pro jednání zastupitelstva a zabezpečuje plnění jeho usnesení. Rada obce je usnášeníschopná pokud je přítomna alespoň nadpoloviční většina všech jejích členů. K vydání rozhodnutí nebo k platnosti usnešení musí mít hlasy nadpoloviční většiny všech svých členů.¹²²

V zákoně o obcích je rada obce vymezena v § 99 a dále. Počet členů je vždy lichý, přičemž počet může být 5 až 11 členů. Zároveň však nesmí přesáhnout jednu třetinu počtu všech členů zastupitelstva. Pokud má zastupitelstvo méně jak 15 členů, není rada obce zvolena. Její pravomoc vykonává starosta, nevykonává ji však v plném rozsahu, některé pravomoci jsou přeneseny na zastupitelstvo. K důležitým kompetencím rady obce patří zadávání veřejných zakázek, tedy zakázek financovaných z rozpočtu obce. K dalším pravomocím rady patří zabezpečovat hospodaření obce podle schváleného rozpočtu, provádět rozpočtová opatření v rozsahu, který jim stanoví zastupitelé, plnit úkoly zakladatele nebo zřizovatele vůči právnickým osobám nebo vydávat nařízení obce. Dále je v kompetencích rady stanovovat celkový počet zaměstnanců v obecním úřadu. Do pravomoci rady patří i jmenování a odvolávání vedoucích jednotlivých odborů obecního úřadu a rozhodování o jejich platech, a to na základě návrhu tajemníka.¹²³ Rada stejně jako zastupitelstvo pořizuje ze svých jednání zápis podepsaný starostou spolu s místostarostou, popřípadě jiným radním. Tento zápis je uložen u obecního úřadu, kde musí být k dispozici k nahlédnutí členům zastupitelstva.¹²⁴

¹²⁰ Zákon č. 128/2000 Sb., zákon o obcích (obecní zřízení), § 103

¹²¹ tamtéž § 122

¹²² HORZINKOVÁ, Eva a Vladimír NOVOTNÝ. *Základy organizace veřejné správy v ČR*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, str. 147

¹²³ Zákon č. 128/2000 Sb., zákon o obcích (obecní zřízení), § 99

¹²⁴ KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů - základy komunálního práva*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR, str. 233

Starosta především zastupuje obec navenek. Volí jej zastupitelstvo obce, kterému se také za výkon své funkce zodpovídá, a zastupuje ho jeden či více místostarostů. Starosta je ze své funkce členem rady obce a zároveň stojí v čele obecního úřadu. Starostovi jsou svěřeny především pravomoci, jako odpovědnost za informování veřejnosti o činnosti obce a zpravidla řízení zasedání zastupitelstva obce a rady obce, spolu s místostarostou nebo jiným radním. Starosta podepisuje právní předpisy obce, usnesení zastupitelstva obce a rady obce, také podpisuje spolu s ověřovatelem zápisy z jednání zastupitelstva obce a zápisy z jednání rady obce. Dále může požadovat po Policii České republiky spolupráci při zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku a další. Starosta má právo užívat při významných příležitostech a občanských obřadech závěsný odznak obce aj. Starosta nemá vůči rozhodnutí zastupitelstva nebo rady právo veta. Starostovi je přiznána jedna významná pravomoc a tou je, že starosta obce může usnesení rady obce pozastavit, ale pouze tehdy, domnívá-li se, že odporuje zákonu nebo jinému právnímu předpisu.¹²⁵

Obecní úřad je orgánem obce a je tvořen starostou, který stojí v čele, místostarostou (místostarosty), tajemníkem a zaměstnanci obecního úřadu. Obecní úřad je členěn na odbory a oddělení, o nichž rozhoduje rada obce.¹²⁶ Obecní úřad je orgánem monokratickým, což znamená, že v čele stojí jedna osoba, což je starosta. Ten je nadřazený všem osobám obecního úřadu. V samostatné působnosti plní obecní úřad úkoly, které jsou mu uloženy zastupitelstvem nebo radou, pomáhá výborům a komisím při výkonu jejich činnosti. Podle § 102 zákona o obcích může rada obce zcela nebo zčásti svěřit pravomoci v oblasti projednávání správních deliktů v samostatné působnosti obce a rozhodování o uzavírání nájemních smluv o půjčce obecnímu úřadu. V přenesené působnosti spadá výkon státní správy pod výkon obecního úřadu, s výjimkou činností, které jsou přímo svěřeny do působnosti jiným orgánům obce. Orgány obcí v této působnosti realizují úkoly státní správy. Na rozdíl od správních úřadů, které výkon státní správy vykonávají jejím jménem, tudíž jsou vykonavateli přímými, jsou orgány územních samosprávných celků v postavení vykonavatelů nepřímých z důvodu, že se nestávají státními orgány při výkonu přenesené působnosti.¹²⁷

¹²⁵ Zákon č. 128/2000 Sb., zákon o obcích (obecní zřízení)

¹²⁶ SVOBODA, Karel. *Územní samospráva a státní správa*. Praha: Eurounion, 2000, str. 35

¹²⁷ KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů - základy komunálního práva*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR, str. 241-242

Obecní úřady v obcích s rozšířenou působností vykonávají kromě své přenesené působnosti i další přenesenou působnost v rozsahu stanoveném zvláštními zákony. Tyto obce jsou určovány zvláštním zákonem. Obce s rozšířenou působností mohou vydávat v rámci přenesené působnosti nařízení obce pro svůj správní obvod, to znamená nejen na území své obce, ale na území jiných obcí, které patří do správního obvodu obce s rozšířenou působností.¹²⁸

Mezi další orgány obce patří také zvláštní orgán, který je zřízen starostou na základě zvláštního zákona. Pokud je tak stanoveno, tento orgán vykonává svůj výkon v přenesené působnosti pro celý správní obvod obce s rozšířenou působností. Jako zvláštní orgány jsou zřizovány například komise pro sociálně-právní ochranu dětí nebo komise k projednávání přestupků. Zároveň starosta obce zřizuje povodňovou komisi, která je podřízena povodňovému orgánu kraje. Je důležité zmínit i obecní policii, kterou zřizuje v samostatné působnosti obce, zastupitelstvo. Obecní policie zajišťuje věci související s veřejným pořádkem a plní další úkoly stanovené zákonem o obecní policii č. 553/1991 Sb.¹²⁹ Obecní policie při svém výkonu spolupracuje s Policií České republiky. Obce, které obecní policii nezavedly, mohou uzavřít s obcí v tomtéž kraji, jež obecní policii vytvořila, veřejnoprávní smlouvu o výkonu činnosti i na jejich území. Tuto veřejnoprávní smlouvu musí odsouhlasit krajský úřad v přenesené působnosti ve správním řízení.¹³⁰

3.5 Činnost obce s rozšířenou působností

Obec s rozšířenou působností vykonávají dvojí působnost veřejné správy. Zajišťuje výkon samosprávy, který jsem zmínila výše v kapitole o samostatné působnosti. V rámci přenesené působnosti, kterou jsem již také uvedla dříve, vykonává státní správu upravující zvláštními zákony. V této podkapitole se budu věnovat úkolům plynoucím z postavení obce s rozšířenou působností a jejich právní úpravou.

Základní úpravou obce jako takové je zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, který také všeobecně zmiňuje vnitřní správu obce s rozšířenou působností. Všechny tyto obce jsou uvedeny v příloze č. 2 zákona č. 314/2002 Sb., o

¹²⁸ HORZINKOVÁ, Eva a Vladimír NOVOTNÝ. *Základy organizace veřejné správy v ČR*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, str. 154

¹²⁹ Zákon č. 553/1991 Sb., zákon České národní rady o obecní policii

¹³⁰ HORZINKOVÁ, Eva a Vladimír NOVOTNÝ. *Základy organizace veřejné správy v ČR*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, str. 158

stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností. Tuto právní úpravu jsem již rozebrala v kapitole 3.1 (právní úprava obce s rozšířenou působností), proto se nyní zaměřím na další právní úpravu obcí s rozšířenou působností z různých oblastí.

První oblastí, která je obcím tohoto typu svěřena, je oblast dopravy. Náplní její činnosti je správa pozemních komunikací zakotvená v zákoně č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, evidence řidičů a registru vozidel daná zákonem č. 56/2001 Sb., o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích. Udělování řidičského oprávnění a vydávání řidičských průkazů upravuje zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů. Mezi další zákony upravující oblast dopravy patří kupříkladu zákon č. 111/1994 Sb., o silniční dopravě a zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla. Obec s rozšířenou působností je oprávněna vydávat registraci k provozování autoškoly, kterou upravuje zákon č. 247/2000 Sb., o získávání a zdokonalování odborné způsobilosti k řízení motorových vozidel a o změnách některých zákonů.

Další oblastí obce s rozšířenou působností je oblast kultury a památkové péče. Jde především o úpravy kulturních památek nebo nemovitostí spadajících do chráněných krajinných území. Obec s rozšířenou působností si vede seznam těchto památek, může zároveň ukládat opatření, která musí majitel kulturní památky realizovat. Oblast kultury a památkové péče je zakotvena v zákonu č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči.

Přenesená státní správa je také vykonávána v oblasti krizového řízení na základě zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, který zahrnuje přípravu v rámci svého správního obvodu na mimořádné události, provádění záchranných a likvidačních prací a ochranu obyvatelstva. Dalším zákonem v tomto sektoru je zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů, který udává působnost a pravomoc orgánům územní samosprávy při přípravě na krizové situace. S touto tematikou souvisí i další oblast a to oblast obrany státu podle zákona č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky. Další právní úpravou je zákon č. 122/2004 Sb., o válečných hrobech a pietních místech, zákona č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování, zákona č. 587/2004 Sb., o zrušení civilní služby a o

změně a zrušení některých souvisejících zákonů. Pro obec s rozšířenou působností je především důležitý zákon č. 300/2013Sb., o Vojenské policii a o změně některých zákonů, na jeho základě může obec projednávat správní delikty v prvním stupni.

Obec s rozšířenou působností též vykonává i správu v oblasti živnostenského podnikání. Nejdůležitějším zákonem v této oblasti je zákon č. 455/1991 Sb., zákon o živnostenském podnikání (živnostenský zákon). Dalšími zákony jsou: zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele a zákon č. 570/1991 Sb., o živnostenských úřadech.

Další činnost, kterou v přenesené působnosti spravuje obec s rozšířenou působností, je územní plánování. Do této činnosti spadá územní rozhodování a stavební řád, se kterým souvisí stavební řízení, vyvlastnění nebo omezování majetkových práv. Oblast stavební upravuje především zákon č. 350/2012 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), jež je základem pro územní plán obce. Do právní úpravy s touto tematikou se řadí i zákon č. 184/2006 Sb., o odnětí nebo omezení vlastnického práva k pozemku nebo ke stavbě (zákon o vyvlastnění), ve znění pozdějších předpisů.

Obec s rozšířenou působností vykonává svou činnost také v oblasti evidence obyvatel upravenou v zákoně č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů. Základní podmínka každého občana je jméno a příjmení, což upravuje zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů. Dalšími správními činnostmi spadající do této oblasti může být pobyt cizinců na našem území, azyl (v dnešní době hodně kontroverzní téma), občanské průkazy a cestovní doklady zmíněné postupně v těchto právních předpisech: zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, zákon č. 325/1999 Sb., o azylu, zákon č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech a zákon č. 329/1999 Sb., o cestovních dokladech.

Další oblastí svěřenou v přenesené působnosti obci s rozšířenou působností je sociálně-právní ochrana dětí a věci s tím spojené. Na základě zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, by měl obecní úřad dohlížet na negativní vlivy působící na děti, vyhodnotit rodinu nebo poskytnout poradenskou činnost. Starosta obce s rozšířenou působností může zřídit komisi

pro sociálně-právní ochranu dětí. Ta by se měla věnovat přípravě preventivních programů na ochranu týraných, zneužívaných nebo zanedbávaných dětí a pro problémové skupiny dětí. Sociální oblast se pak dále řídí zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, zákonem č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi nebo zákonem 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení.

4 Město Třeboň jako obec s rozšířenou působností

Na základě zrušení okresních úřadů vznikly v roce 2003 obce s rozšířenou působností. Obec Třeboň se stala jednou ze sedmnácti obcí s rozšířenou působností v rámci Jihočeského kraje. Celkový počet těchto obcí ve všech krajích je 205. Správní obvod Třeboně tvoří 25 obcí, z těchto obcí mají dvě obce status obec s pověřeným obecním úřadem, a to jsou České Velenice a Suchdol nad Lužnicí. Třeboň sama o sobě je jak obcí s pověřeným obecním úřadem, tak zároveň obcí s rozšířenou působností.

4.1 Charakteristika správního obvodu Třeboň

Město Třeboň se rozkládá na území Jihočeského kraje a spadá do okresu jindřichohradeckého. Třeboň jako obec s rozšířenou působností spravuje ve svém správním obvodě celkem 25 obcí, z toho 4 obce mají statut města a pouze 1 statut městyse. Katastrální území správního obvodu činí 53 831 hektarů. Na této výměře žije 24 772 obyvatel. Z toho vyplývá, že hustota osídlení je 46 obyvatel na 1 kilometr čtverečný.¹³¹

Výměra samostatné obce Třeboň je vytyčena na 9 831 hektarech¹³², které se rozprostírají v Třeboňské pánvi. Počet obyvatel žijících v obci přesahuje 8 300.¹³³ Pod Třeboň spadají 4 malebné vesničky a to Branná, kde žije 340

¹³¹ ČSÚ: *SO ORP Třeboň* [online]. 2016 [cit. 2017-03-23]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/11256/35330523/3314_souhm.pdf/6f6f3303-5248-488c-a766-e4faa08d605a?version=1.1

¹³² ČSÚ: *Charakteristika obcí* [online]. 2016 [cit. 2017-03-23]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/11256/35330523/3314_2.pdf/e65e5534-0f86-44be-9157-aea60a49c7ec?version=1.3

¹³³ ČSÚ: *Věková struktura obyvatelstva, průměrný věk, podíl nezaměstnaných osob* [online]. 2016 [cit. 2017-03-23]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/11256/35330523/3314_1.pdf/3768f75a-0870-43a2-bd13-6231d996c81f?redirect=https%3A%2F%2Fwww.czso.cz%2Fweb%2Fczso%2F404-%3Fp_p_id%3D3%26p_p_lifecycle%3D0%26p_p_state%3Dmaximized%26p_p_mode%3Dview%26_3_groupId%3D0%26_3_keywords%3DT%25C5%2599ebo%25C5%2588%26_3_struts_acti on%3D%252Fsearch%252Fsearch%26_3_redirect%3D%252Fweb%252Fczso%252F404-

obyvatel, Břilice se 778 obyvateli, dále Přeseka, ve které žije 120 obyvatel, a poslední místní částí je Stará Hlína s 250 obyvateli.¹³⁴

První písemná zmínka o městu sahá do poloviny 12. století přesněji rok 1240. Od roku 1341 lze Třeboň označovat jako město. Rokem 1366 se vedle doposud používaného názvu Wittingau vyskytuje i její český název Třeboň, jenž pravděpodobně pochází ze slova "tříbit" či "třebit", které znamená šlechtit, zlepšovat nebo zdokonalovat. Téhož roku se stali vlastníky bratři z Rožmberka a následující rok založili augustiniánský klášter. V roce 1379 byl v Třeboni založen knížecí pivovar, který svou činnost provozuje až do dnešní doby. Pivovar Třeboň je znám v České republice pod názvem Bohemia Regent. Koncem 14. století bylo město opevňováno hradbami a příkopem, které spolu s okolními bažinami dělaly z Třeboně nedobytnou pevnost.¹³⁵ Ke konci 15. století byly zakládány první rybníky Štěpánkem Netolickým, na kterého navázali Mikuláš Ruthard z Malešova a Jakub Krčín z Jelčan.¹³⁶ Změna rodů přišla v roce 1660, kdy se novými vlastníky stali Schwarzenbergové, kteří třeboňské panství vlastnili až do dvacátého století. Třeboň se v polovině 19. století stala okresním městem, ale roku 1960 byl v rámci reorganizace státní správy tento politický okres zrušen. Tohoto roku obdrželo město lázeňský status. Tomu předcházelo založení prvních slatinných lázní učitelem Václavem Huckem a jeho dcerou Bertou v polovině 19. století. Po dceři Václava Hucka, Bertě, byly lázně pojmenovány a jejich název vydržel až do dnešní doby.

Třeboňsko je velmi rozmanitou oblastí. Nachází se zde chráněná krajinná oblast Třeboňsko, Rožmberk, který je největším rybníkem v Česku, a mnoho rybníků, díky nimž je Třeboňsko považováno za centrum českého rybníkářství. Hojně navštěvovanou památkou je Schwarzenberská hrobka nacházející se na okraji Třeboně, stejně jako třeboňský zámek nebo kostel svatého Jiljí a Panny Marie Královny nedaleko třeboňského náměstí. Historické centrum města tvoří Masarykovo náměstí, které zdobí měšťanské domy s podloubím a renesančními či barokními štíty. Dominantou třeboňského náměstí je kamenná kašna umístěná v jeho popředí vedle Mariánského sloupu. Třeboň je také známá díky svému

¹³⁴ *Třeboň: Místní části Třeboně* [online]. [cit. 2017-03-23]. Dostupné z: <http://www.mesto-trebon.cz/cz/mestsky-urad-trebon/mistni-casti-trebone.html>

¹³⁵ *Třeboň: Historie* [online]. [cit. 2017-03-23]. Dostupné z: <http://www.mesto-trebon.cz/cz/historie-mesta-a-pamatky/historie.html>

¹³⁶ DYKYJOVÁ-SAJFERTOVI, Dagmar. *Třeboňsko: příroda a člověk vkrajině pětileté růže*. Třeboň: Carpio, 2000, str.35-42

státnímu archivu. Skvostem města Třeboně jsou bezpochyby její lázně, jejichž služby mnoho lázeňských hostů ročně využije. V okolí Třeboně se od konce 20. století velice rozmohla cykloturistika, která svědčí cestovnímu ruchu a místním podnikům. Nedaleko Třeboně se rozprostírají rozsáhlé pískovny poblíž města Suchdol nad Lužnicí, které v rámci turistiky přitáhnou velké množství lidí převážně v letních měsících.

4.2 Městský úřad

Městský úřad v Třeboni je tvořen starostkou Mgr. Terezií Jenisovou (KDU-ČSL), dvěma místostarosty Zdeňkem Mrázem (ČSSD) a Ing. Josefem Pindrochem (ANO 2011)¹³⁷ a tajemníkem arch. Ing. Alešem Valderem a dalšími zaměstnanci úřadu města. Městský úřad tvoří jednotlivé odbory, které se liší při svém výkonu v oblastech správy. Odbory můžeme členit na oddělení nebo úseky.

Kancelář starostky se stará o zasedání zastupitelstva města a rady obce. Rozesílá materiály, vyhotovuje zápisy, které následně archivuje. Vede evidenci Sbírkou zákonů a právních předpisů kraje, ale zároveň vede i kroniky města.¹³⁸ Kancelář starostky plní spoustu dalších funkcí, na které dohlíží nadřízený tajemník. Do jeho činnosti spadá například tvorba vnitřních platových předpisů, likvidace tuzemských a zahraničních dokladů, evidence a výdej stravenek, vedení pošty městského úřadu, aktualizace internetových stránek atd.¹³⁹

Odbor živnostenský a správních činností, jehož vedoucím je Mgr. Roman Hrdý, má za úkol zajišťovat volby do zastupitelských sborů, činnost v oblasti evidence obyvatel, občanských průkazů, cestovních dokladů, uzavírání manželství, vybírání správních poplatků, uzavírání veřejnoprávních smluv s obcemi na výkon přenesené působnosti v oblasti agendy přestupků ve správním obvodu města Třeboň atd. Pod obor živnostenský spadá oddělení obecního živnostenského úřadu v Třeboni, který vykonává činnosti stanovené zákonem o

¹³⁷ *Třeboň: Vedení města* [online]. [cit. 2017-03-23]. Dostupné z: <http://www.mesto-trebon.cz/cz/mestsky-urad-trebon/samosprava-mesta/vedeni-mesta.html>

¹³⁸ *Třeboň: Kancelář starosty* [online]. [cit. 2017-03-23]. Dostupné z: <http://www.mesto-trebon.cz/cz/mestsky-urad-trebon/kancelar-starosty/o-kancelari-starosty.html>

¹³⁹ *Třeboň: Úvar tajemníka* [online]. [cit. 2017-03-23]. Dostupné z: <http://www.mesto-trebon.cz/cz/mestsky-urad-trebon/organizacni-struktura/utvar-tajemnika.html>

živnostenském podnikání. Provozuje živnostenský rejstřík a vydává z něj výpisy, aj.¹⁴⁰

Odbor územního plánování a stavebního řádu vede Ing. Miroslav Roubal. Prvním z úřadů je úřad územního plánování, pod který spadá povinnost pořizovat územně plánovací podklady, či dokumentaci. Poskytuje občanům územně plánovací informace a přichází s návrhy na vložení dat do evidence územně plánovací činnosti, aj. Druhou oblast tohoto odboru představuje stavební úřad. Mezi jeho činnosti patří vydávání územních rozhodnutí a jejich změn, územních souhlasů a uzavírání veřejnoprávních smluv nahrazujících územní rozhodnutí, vydávání stavebních povolení, souhlasů s ohlášením stavebních záměrů, uzavírání veřejnoprávních smluv nahrazujících stavební povolení a povolování změn staveb v průběhu výstavby. Dále do jeho výkonu spadá povolování k odstranění staveb nebo kontrola staveb, zároveň sem patří i ukládání sankcí a další.¹⁴¹

Dalším odborem třeboňského úřadu je odbor rozvoje a investic v čele s Ing. Pavlem Hajnou. S tímto odborem souvisí úkoly týkající se rozvoje města. Zastupuje město jako investora akcí na základě rozpočtu města. Pod správou tohoto odboru patří údržba či rekonstrukce veřejných prostranství a veřejné zeleně nebo zadávání veřejných zakázek.¹⁴²

Finanční odbor, v čele s Ing. Alenou Baštovou, s oddělením majetkovým zajišťuje zpracování ročních rozpočtů a rozpočtových výhledů, účetních výkazů. Vede evidenci účetních dokladů a uchovává je. Zároveň vede účetnictví města. Přijímá žádosti o příspěvky z rozpočtu města podle schválených pravidel a následně kontroluje vyúčtování poskytnutých příspěvků. Oddělení majetku má za cíl vést evidenci majetku či pozemků a jejich inventarizaci. Přípravuje podklady k převodu majetku dle požadavků občanů a právnických osob včetně geometrických

¹⁴⁰ *Třeboň: Odbor živnostenský a správních činností* [online]. 2016 [cit. 2017-03-23]. Dostupné z: <http://www.mesto-trebon.cz/cz/mestsky-urad-trebon/organizacni-struktura/obecni-zivnostensky-urad/o-odboru.html>

¹⁴¹ *Třeboň: Odbor územního plánování a stavebního řádu* [online]. 2016 [cit. 2017-03-23]. Dostupné z: <http://www.mesto-trebon.cz/cz/mestsky-urad-trebon/organizacni-struktura/o-odbor-upasr.html>

¹⁴² *Třeboň: Odbor rozvoje a investic* [online]. 2016 [cit. 2017-03-23]. Dostupné z: <http://www.mesto-trebon.cz/cz/mestsky-urad-trebon/organizacni-struktura/odbor-rozvoje-a-investic.html>

plánů a znaleckých odhadů, eviduje daně z převodu nemovitého majetku. Přípravuje smlouvy k nájům nebo nebytovým prostorám města atd.¹⁴³

Vedoucí pracovnice Bc. Eva Dytrichová vede odbor školství a sociálních věcí. Třeboň jako obec s rozšířenou působností spravuje v rámci přenesené působnosti oblast školství pro celý svůj správní obvod. Zpracovává návrhy finančních prostředků ze státního rozpočtu pro školy v oblasti svého správního obvodu a připravuje podklady pro zúčtování těchto prostředků, které jdou ze státního rozpočtu, aj. V oblasti školství v Třeboni plní úkoly zřizovatele škol, tím je myšleno sledování evidence dětí a žáků, vede personální agendu ředitelů škol, zabezpečuje konkurzní řízení při výběru ředitelské pozice a další. Ze sociálního hlediska vykonává samosprávnou činnost a státní správu v sektoru sociálně právní ochrany dětí. Zajišťuje náhradní rodinnou péči, opatrovnictví nezletilých nebo zastupuje zájmy nezletilých a další obdobné činnosti.¹⁴⁴

Dalším odborem městského úřadu je odbor životního prostředí s vedoucím pracovníkem Ing. Jaroslavem Fliegelem. Tento obor vykonává činnost v oblasti ochrany přírody a krajiny, ochrany zemědělského půdního fondu, vodního a lesního hospodářství, myslivosti, rybářství, ochrany rostlin a zvířat, ochrany ovzduší a odpadového hospodářství.¹⁴⁵

Odbor kultury a cestovního ruchu s oddělením turistického centra vede Ing. Alena Seberová. Stará se především o pořádání kulturních společenských akcí například výstav, veletrhů, přehlídek aj. Spolupracuje s cestovním ruchem na všech úrovních ve státě. Zároveň spolupracuje s ostatními odbory při přípravě a následné realizaci kulturních společenských akcí. Pod záštitu tohoto odboru patří Městská knihovna Třeboň, kde zajišťuje funkci zřizovatele a úkoly tomu odpovídající, ale i tvorbu a prodej zpravodaje Třeboňský svět. Oddělení turistického informačního centra provozuje kulturně-vzdělávací zařízení, jako je Dům přírody Třeboňska, Divadlo J. K. Tyla, Radniční věž, ale samozřejmě také

¹⁴³ *Třeboň: Odbor finanční a majetkový* [online]. 2016 [cit. 2017-03-23]. Dostupné z: <http://www.mesto-trebon.cz/cz/mestsky-urad-trebon/organizacni-struktura/odbor-financni-a-majetkovy/o-odboru-ofm.html>

¹⁴⁴ *Třeboň: Odbor školství a sociálních věcí* [online]. 2016 [cit. 2017-03-23]. Dostupné z: <http://www.mesto-trebon.cz/cz/mestsky-urad-trebon/organizacni-struktura/odbor-skolstvi-a-socialnich-veci/o-odboru-ossv.html>

¹⁴⁵ *Třeboň: Odbor životního prostředí* [online]. 2016 [cit. 2017-03-23]. Dostupné z: <http://www.mesto-trebon.cz/cz/mestsky-urad-trebon/organizacni-struktura/o-odboru-zp.html>

Turistické informační centrum. Mezi jeho služby patří průvodcovský servis, prodej pohlednic, map a upomínkových předmětů a další.¹⁴⁶

Pod odbor dopravy, s vedoucím pracovníkem Ing. Pavlem Zajíčkem, spadá úsek registru vozidel, úsek registru řidičů, úsek dopravního úřadu, úsek přestupků a úsek silničního správního úřadu a speciálního stavebního úřadu. Na úseku registru vozidel mezi nejdůležitější činnosti patří vedení kompletního registru vozidel a schvalování technické způsobilosti vozidel. Do úseku registru řidičů patří zase kompletní vedení registru řidičů a vedení správních řízení na úseku evidence řidičů. Úsek dopravního úřadu souvisí s výkonem taxislužby. Agenda se vede i na úseku přestupků a to na základě přestupků dle zákona o provozu na pozemních komunikacích, o pojištění vozidla, apod. Poslední úsek silničního správního úřadu a speciálního stavebního úřadu vede agendu pro celé své správní území obce.¹⁴⁷

Město Třeboň má zřízen i odbor právní, který nemá žádného vedoucího pracovníka a jeho hlavní náplní činnosti je vymáhání pohledávek. Dále poskytuje právní pomoc zastupitelstvu, radě a zaměstnancům města. Dohlíží z právního hlediska na smlouvy, které jsou předloženy městu.¹⁴⁸

Posledním odborem je útvar interního auditu, kde je jediným výkonným pracovníkem Mgr. Alena Valentová, která má za úkol nezávisle přezkoumat a vyhodnotit finanční a majetkové operace z hlediska vnitřního kontrolního systému města. Dále zjišťuje, jestli je vnitřní kontrolní systém dostatečný a zda včas odpovídá ekonomickým, právním a jiným změnám podmínek. Důležitou činností tohoto odboru je samozřejmě zpracování roční zprávy o výsledcích finančních kontrol a vyhotovení střednědobého a ročního plánu činnosti interního auditu.¹⁴⁹

4.3 Správní úřady s působností pro město Třeboň

Pod město Třeboň spadá 17 obcí, z toho dvě jsou obce s pověřeným úřadem. Sama obec Třeboň je obec s pověřeným úřadem a zároveň i obcí s

¹⁴⁶ *Třeboň: Odbor kultury a cestovního ruchu* [online]. 2016 [cit. 2017-03-23]. Dostupné z: <http://www.mesto-trebon.cz/cz/mestsky-urad-trebon/odbor-kultury-a-cestovniho-ruchu/o-odboru-2.html>

¹⁴⁷ *Třeboň: Odbor dopravy* [online]. [cit. 2017-03-23]. Dostupné z: <http://www.mesto-trebon.cz/cz/mestsky-urad-trebon/organizacni-struktura/odbor-vnitrnich-veci.html>

¹⁴⁸ *Třeboň: Odbor právní* [online]. [cit. 2017-03-23]. Dostupné z: <http://www.mesto-trebon.cz/cz/mestsky-urad-trebon/odbor-pravni.html>

¹⁴⁹ *Třeboň: Útvar interního auditu* [online]. [cit. 2017-03-23]. Dostupné z: <http://www.mesto-trebon.cz/cz/mestsky-urad-trebon/organizacni-struktura/samostatny-auditor.html>

rozšířenou působností, která svou správu vykonává i pro jiné obce. Město Třeboň je sídlem tří správních úřadů. Prvním z nich je Územní pracoviště Finančního úřadu pro Jihočeský kraj. Ten zabezpečuje zejména evidenci daní, přijímá platby daní, stanovuje zálohy na daň, ukládá pokuty tomu, kdo nepodá daňové nebo dodatečné daňové přiznání ve stanovené lhůtě, nebo zahajuje daňové řízení atd. Druhým správním úřadem je Úřad práce, právě s kontaktním pracovištěm v Třeboni. Obsahem jeho práce jsou například žádosti o příspěvky na mobilitu, na zvláštní pomůcky. Dále přijímá žádosti o zařazení do evidence uchazečů či zájemců o zaměstnání, o dávky pomoci v hmotné nouzi nebo podporu v nezaměstnanosti od uchazeče uvedeného v evidenci uchazečů o zaměstnání. Vede evidenci osob se zdravotním postižením nebo uzavírá dohody o veřejně prospěšných pracích a spoustu dalších činností. Třetím z těchto úřadů je Státní oblastní archiv v Třeboni, jež poskytuje archivní informace, kterým jsou písemné, obrazové, zvukové a jiné záznamy trvalé hodnoty vzniklé z činnosti orgánů státu, obcí a jiných právnických i fyzických osob. Činností archivu je zejména péče o archiválie, jejich ukládání a zpracování. Archivy mohou sloužit veřejnosti za účelem studia v rámci vědecké, kulturně výchovné, hospodářské, správní či vlastivědné oblasti.¹⁵⁰

¹⁵⁰ *Statnisprava.cz: město Třeboň* [online]. 2017 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <https://www.statnisprava.cz/rstsp/ciselniky.nsf/i/547336>

Závěr

Počátkem samosprávy v českých zemích se považuje revoluční rok 1848. Od této doby prošel vývoj územní samosprávy spoustou proměn. V období první republiky se objevila snaha o vznik demokratického státního uspořádání. V tomto období vznikly okresy, které mohly rozhodovat v oblasti soukromoprávní i veřejnoprávní. Rok 1938 znamenal konec demokracie a postupné nastolení totality. Od roku 1939 jsme spadali pod správu říše a na našem území došlo k zavedení dvojí státní správy. Po osvobození Československé republiky se znovuzrodily národní výbory, které plnily funkci orgánu samosprávy a zároveň státní správy. Takto dané uspořádání vydrželo až do roku 1989, kdy došlo k pádu komunistického režimu, který vedl ke znovu zavedení demokratického uspořádání označovanému jako reforma veřejné správy. V první fázi reformy byly okresní národní výbory nahrazeny okresními úřady a roku 1997 došlo k vytvoření vyšších územních samosprávních celků, ale jejich definitivní vznik je až v roce 2000 na základě zákona č. 129/2000 Sb., o krajích. Druhá fáze reformy měla za úkol posílit územní samosprávu. Proto na tomto základě došlo ke zrušení okresních úřadů a od 1. ledna 2003 převzaly část jejich pravomocí nově vzniklé obce s rozšířenou působností.

Na základě reformy vznikly obce s rozšířenou působností, jež jsou tématem mé bakalářské práce. Obec jako základní jednotka veřejné správy může mít tři podoby z hlediska přenesené působnosti. Prvním typem je obec se základním rozsahem přenesené působnosti. Obec druhého typu, s pověřeným obecním úřadem, vykonává kromě přenesené působnosti základního rozsahu také přenesenou působnost ve svém správním obvodu, který je dán prováděcím právním předpisem. Nejrozsáhlejší okruh pravomocí spadá obcím třetímu typu neboli obcím s rozšířenou působností. Tyto obce vykonávají vedle přenesené působnosti základního rozsahu a vedle přenesené působnosti pověřených obecních úřadů také přenesenou působnost ve svém, právním předpisem daném, správním obvodu. Do přenesené působnosti obcí s rozšířenou působností je svěřena nejširší část z oblasti výkonu státní správy.

Územní samospráva je jedním z důležitých znaků demokratického uspořádání společnosti. Ústava ČR ve své hlavě sedmé zaručuje dvojí působnost územních samosprávních celků. Zároveň považuje zastupitelstvo za nejdůležitější orgán územní samosprávy. Taktéž podstatnou právní úpravou je zákon č. 128/2000

Sb., o obcích (obecní zřízení), které blíže konkretizuje Ústavu. Zákon o obcích se zaměřuje na postavení obcí, jeho území, občany, ale také blíže specifikuje samostatnou a přenesenou působnost obce. Samozřejmě zde nalezneme i výčet a činnost obecních orgánů. Z hlediska tématu mé bakalářské práce je důležitým právním předpisem i zákon č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností. Jak již z názvu vyplývá, zákon se věnuje obcím s rozšířenou působností. V příloze druhé je uveden jejich výčet seřazený dle krajů. Kromě jiného tento zákon zmiňuje i výši finančního prostředku obcím na výkon přenesené působnosti.

V současnosti neustále dochází k rozšiřování činností, které spadají do přenesené působnosti obcí. Zároveň platí, že činnost obcí a jejich orgánů v přenesené působnosti, by neměla zasahovat ani jinak ovlivňovat výkon samostatné působnosti. Navzdory tomu se obce mohou potýkat s nedostatečným finančním příspěvkem od státu na výkon přenesené působnosti. Z tohoto důvodu musejí obce zbylou část nákladů této činnosti dofinancovat ze svého rozpočtu v rámci samostatného hospodářství obce.

Dle mého názoru obce s rozšířenou působností tvoří v současné době důležitý prvek v rámci veřejné správy. Tvoří jakýsi mezičlánek mezi základními územními samosprávnými celky a vyššími samosprávnými celky. Tyto samosprávné celky by měly občanům zajišťovat větší úroveň dostupnosti. Správní obvod obcí s rozšířenou působností nedisponuje příliš velkým územím, oproti krajům, tudíž se při vydávání právních předpisů může lépe řídit znalostmi a potřebami občanů svého správního obvodu.

Resumé

The subject of my bachelor thesis is a municipality with extended competence. These municipalities were created in 2003 as a result of the second phase of public administration reform in the Czech Republic. Nowadays there are 205 municipalities. The municipality with extended competence is also important for the state administration. State administration has transferred some of its powers to these municipalities

The beginning of my work consists of the basic concepts that relate to this topic. There are concepts such as administration, public administration, which is divided into state administration and self-government.

The second part of my work is devoted to the history of the government and its development in the Czech republic. I deal with the beginnings of self-government, the First Republic, the Protectorate and the period of the Second Republic and public administration reform, when the municipality with extended competence arose.

Another point of my work is the municipality with extended competence. These municipalities are regulated by a whole range of laws. From the Constitution of the Czech Republic it follows directly that the municipality with extended competence performs the state administration under delegated competence. In this range of the municipalities with extended scope of tasks work for the whole districts of administration. These municipalities have the same organizational structure as the base village. This means that municipal authorities are formed by the municipal board, the municipal council, the mayor, the municipal authority, and others.

Finally, I focus on the town of Třeboň. Třeboň is a municipality with extended competence and its administrative district has 25 municipalities. I devote to the characteristics of the town, the municipal authority and administrative authority, which are located in Třeboň.

Přehled pramenů a literatury

Literatura

BALÍK, Stanislav. *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada, 2009. Politologie (Grada). ISBN 978-802-4729-084.

DYKYJOVÁ-SAJFERTOVIÁ, Dagmar. *Třeboňsko: příroda a člověk vkrajně pětileté růže*. Třeboň: Carpio, 2000. ISBN 80-901945-8-3.

FILIP, Jan. *Základy státovědy: [Určeno pro stud. práv. fak.]*. Brno: Masarykova univerzita, 1994. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. ISBN 80-210-0867-7.

GROSPÍČ, Jiří; VOSTRÁ, Lenka (eds.). *Reforma veřejné správy v teorii a praxi: problémy reformy veřejné správy v České republice, Ma arské republice, Polské republice a Slovenské republice: sborník z mezinárodní konference, Třešť, 22. - 24. října 2003*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004. ISBN 80-86473-71-6

HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 7. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2009. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-049-2.

HENDRYCH, Dušan. *Správní věda: teorie veřejné správy*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-561-0.

Historický vývoj právní úpravy správního řízení a dalších postupů ve veřejné správě v českých zemích (1918-2005). V Olomouci: Právnická fakulta UP Olomouc ve spolupráci s nakl. Periplum a Filozofickou fakultou Univerzity Palackého, 2007. Studie a analýzy (Periplum). ISBN 978-80-86624-45-7.

HLEDÍKOVÁ, Zdeňka, Jan JANÁK a Jan DOBEŠ. *Dějiny správy v českých zemích: od počátků státu po současnost*. [1. vyd.]. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2005. ISBN 80-7106-709-1.

HORIZNKOVÁ, Eva a Vladimír NOVOTNÝ. *Základy organizace veřejné správy v ČR*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-096-3.

KÁŇA, Pavel. *Základy veřejné správy: vybrané kapitoly veřejné správy pro studium žáků středních škol*. 4., aktualiz. vyd. Ostrava: Montanex, 2014. ISBN 978-80-7225-407-1.

KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů - základy komunálního práva*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-561-8.

KOUDELKA, Zdeněk. *Průvodce územní samosprávou: po 1.1.2003 : včetně úplného znění obecního a krajského zřízení*. Praha: Linde, 2003. ISBN 80-7201-403-x.

KOUDELKA, Zdeněk. *Samospráva*. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-665-5.

MALAST, Jan. *Teoretická východiska obecní samosprávy v České republice*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2016. ISBN 978-80-261-0657-9.

MATES, Pavel a Miloš MATULA. *Kapitoly z dějin a teorie veřejné správy*. Vyd. 2. Praha: Vysoká škola ekonomická, 1998. ISBN 80-7079-753-3.

PRŮCHA, Petr. *Správní právo: obecná část*. 7., dopl. a aktualiz. vyd., (V nakl. Doplněk 2.). Brno: Masarykova univerzita, 2007. ISBN 978-80-210-4276-6.

PRŮCHA, Petr a Karel SCHELLE. *Základy místní správy*. Brno: Iuridica Brunensia, 1995. Právo a současnost. ISBN 80-85964-00-7.

SCHELLE, Karel. *Vývoj veřejné správy v letech 1848-1948*. Praha: Eurolex Bohemia, 2002. ISBN 80-86432-25-4.

SVOBODA, Karel. *Územní samospráva a státní správa*. Praha: Eurounion, 2000. ISBN 80-85858-90-8.

Úvod do regionálních věd a veřejné správy. 4. vyd. (ve Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk 1. vyd.). Plzeň: Aleš Čeněk, 2004. Vysokoškolské učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 80-86473-80-5.

Internetové zdroje

Ministerstvo vnitra [online]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/>

Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [online]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/>

Český statistický úřad [online]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/>

Deník veřejné správy [online]. Dostupné z: <http://www.dvs.cz/>

Město Třeboň [online]. Dostupné z: <http://www.mesto-trebon.cz/>

Český informační server. [online]. Dostupné z: <http://urady.statnisprava.cz>

Právní předpisy

Zákon č. 36/1960 Sb., o územním členění státu

Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 455/1991 Sb., živnostenský zákon, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 570/1991 Sb., o živnostenských úřadech, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů

Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod

Zákon č. 111/1994 Sb., o silniční dopravě, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů

58

Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 329/1999 Sb., o cestovních dokladech, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze

Zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 147/2000 Sb., o okresních úřadech

Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 247/2000 Sb., o získávání a zdokonalování odborné způsobilosti k řízení motorových vozidel a o změnách některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů

Zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 56/2001 Sb., o podmínkách provozu na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech, ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností, ve znění zákona č. 387/2004 Sb.
Zákon č. 22/2004 Sb., o místním referendu a o změně některých zákonů
Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů
Zákona č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování, ve znění pozdějších předpisů
Zákona č. 587/2004 Sb., o zrušení civilní služby a o změně a zrušení některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 184/2006 Sb., o odnětí nebo omezení vlastnického práva k pozemku nebo ke stavbě (zákon o vyvlastnění), ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 300/2013 Sb., o Vojenské policii a o změně některých zákonů (zákon o Vojenské policii)
Vyhláška Ministerstva vnitra č. 388/2002 Sb., o stanovení správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem a správních obvodů obcí s rozšířenou působností, ve znění pozdějších předpisů
Sdělení č. 181/1999 Sb., o přijetí Evropské charty místní samosprávy.

Přílohy

Příloha č. 1 - Obce s rozšířenou působností

Příloha č. 2 - Mapa správního obvodu obce s rozšířenou působností Třeboň

Příloha č. 3 - Organizační struktura městského úřadu Třeboň

Příloha č. 4 - Kraje a okresy ČR

Příloha č. 1 - Obce s rozšířenou působností¹⁵¹

Jihočeský kraj

Blatná, České Budějovice, Český Krumlov, Dačice, Jindřichův Hradec, Kaplice, Milevsko, Písek, Prachatice, Soběslav, Strakonice, Tábor, Trhové Sviny, Třeboň, Týn nad Vltavou, Vimperk, Vodňany.

Jihomoravský kraj

Blansko, Boskovice, Brno, Břeclav, Bučovice, Hodonín, Hustopeče, Ivančice, Kuřim, Kyjov, Mikulov, Moravský Krumlov, Pohořelice, Rosice, Slavkov u Brna, Šlapanice, Tišnov, Veselí nad Moravou, Vyškov, Znojmo, Židlochovice.

Karlovarský kraj

Aš, Cheb, Karlovy Vary, Kraslice, Mariánské Lázně, Ostrov, Sokolov.

Královéhradecký kraj

Broumov, Dobruška, Dvůr Králové nad Labem, Hořice, Hradec Králové, Jaroměř, Jičín, Kostelec nad Orlicí, Náchod, Nová Paka, Nové Město nad Metují, Nový Bydžov, Rychnov nad Kněžnou, Trutnov, Vrchlabí.

Liberecký kraj

Česká Lípa, Frýdlant, Jablonec nad Nisou, Jilemnice, Liberec, Nový Bor, Semily, Tanvald, Turnov, Železný Brod.

Moravskoslezský kraj

Bílovec, Bohumín, Bruntál, Český Těšín, Frenštát pod Radhoštěm, Frýdek-Místek, Frýdlant nad Ostravicí, Havířov, Hlučín, Jablunkov, Karviná, Kopřivnice, Kravaře, Krnov, Nový Jičín, Odry, Opava, Orlová, Ostrava, Rýmařov, Třinec, Vítkov.

¹⁵¹ Zákon č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností.

Olomoucký kraj

Hranice, Jeseník, Konice, Lipník nad Bečvou, Litovel, Mohelnice, Olomouc, Prostějov, Přerov, Šternberk, Šumperk, Uničov, Zábřeh.

Pardubický kraj

Česká Třebová, Hlinsko, Holice, Chrudim, Králíky, Lanškroun, Litomyšl, Moravská Třebová, Pardubice, Polička, Přelouč, Svitavy, Ústí nad Orlicí, Vysoké Mýto, Žamberk.

Plzeňský kraj

Blovice, Domažlice, Horažďovice, Horšovský Týn, Klatovy, Kralovice, Nepomuk, Nýřany, Plzeň, Přeštice, Rokycany, Stod, Stříbro, Sušice, Tachov.

Středočeský kraj

Benešov, Beroun, Brandýs nad Labem-Stará Boleslav, Čáslav, Černošice, Český Brod, Dobříš, Hořovice, Kladno, Kolín, Kralupy nad Vltavou, Kutná Hora, Lysá nad Labem, Mělník, Mladá Boleslav, Mnichovo Hradiště, Neratovice, Nymburk, Poděbrady, Příbram, Rakovník, Říčany, Sedlčany, Slaný, Vlašim, Votice.

Ústecký kraj

Bílina, Děčín, Chomutov, Kadaň, Litoměřice, Litvínov, Louny, Lovosice, Most, Podbořany, Roudnice nad Labem, Rumburk, Teplice, Ústí nad Labem, Varnsdorf, Žatec.

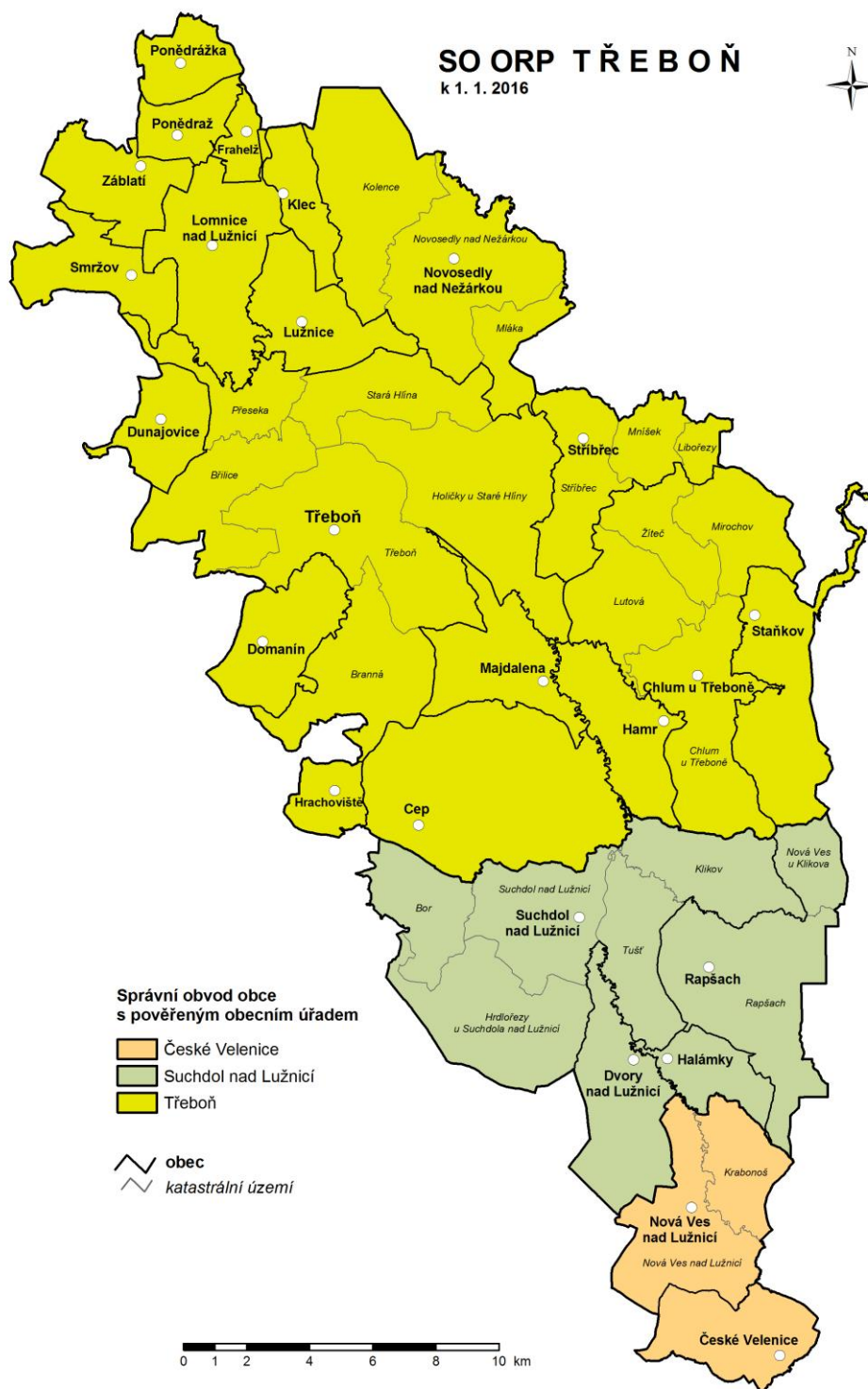
Vysočina

Bystřice nad Pernštejnem, Havlíčkův Brod, Humpolec, Chotěboř, Jihlava, Moravské Budějovice, Náměšť nad Oslavou, Nové Město na Moravě, Pacov, Pelhřimov, Světlá nad Sázavou, Telč, Třebíč, Velké Meziříčí, Žďár nad Sázavou.

Zlínský kraj

Bystřice pod Hostýnem, Holešov, Kroměříž, Luhačovice, Otrokovice, Rožnov pod Radhoštěm, Uherské Hradiště, Uherský Brod, Valašské Klobouky, Valašské Meziříčí, Vizovice, Vsetín, Zlín.

Příloha č. 2 - Mapa správního obvodu obce s rozšířenou působností Třeboň

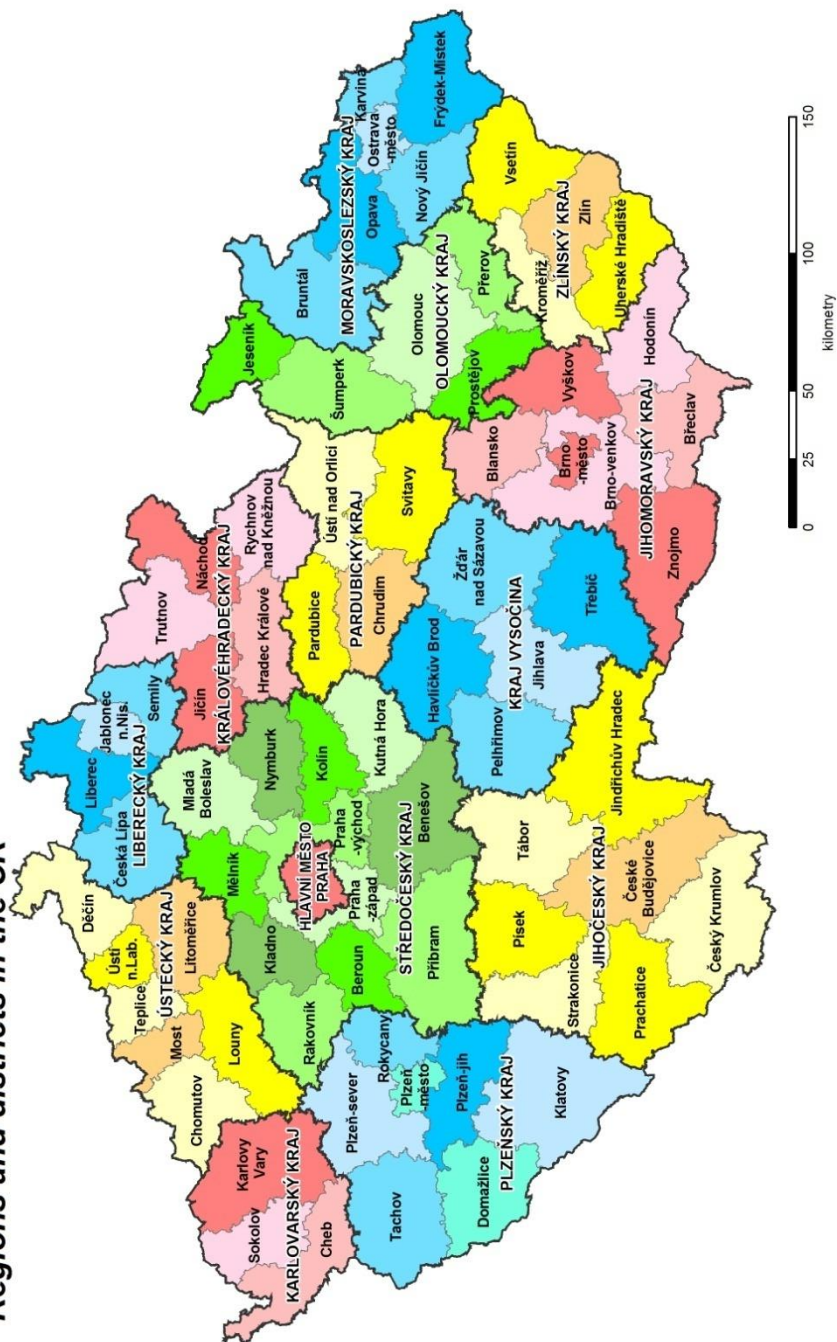

ČSÚ: *SO ORP Třeboň* [online]. [cit. 2017-03-24]. Dostupné z:

https://www.czso.cz/csu/czso/330107-14-r_2014-0314

Příloha č. 4 - Kraje a okresy ČR

Kraje a okresy ČR k 1. 1. 2014 Regions and districts in the CR

ČSÚ: Kraje, okresy a správní obvody obcí s rozšířenou působností v ČR [online]. [cit. 2017-03-24]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20556339/32019914m01.jpg/a0131304-ba58-4484-9f0e-bfe834db88a7?version=1.0&t=1419854236732>